Ελ Ρόι

ΜΑΤΡΙΟΣΚΑ

διηγήματα - φωτογραφία - μουσική

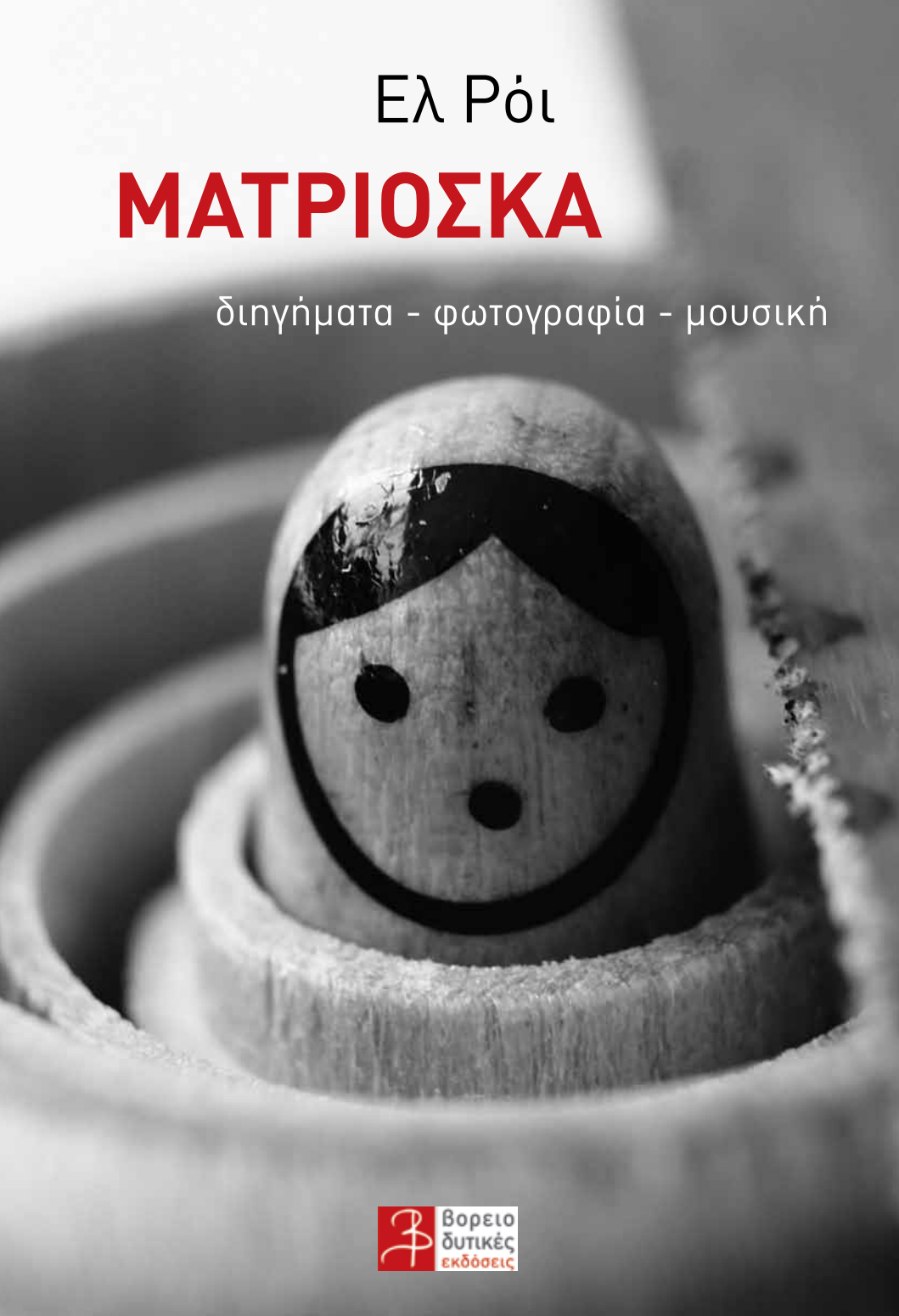

Βορειο δυτικές εκδόσεις

Ο Ελ Ρόι είναι μια αινιγματική φιγούρα. Το 2008 κυκλοφορεί την «Ιστορία του Νεμάνια» (εκδ. D(en)orizetai), ενώ το 2010 το «Στη Γιορτή» (εκδ. Εφύρα). Και τα δύο διατίθενται ελεύθερα στο διαδίκτυο μαζί με τη μουσική τους επένδυση.

Η Ματριόσκα είναι το τρίτο του βιβλίο, έχοντας το ρόλο του επιμελητή. Αγαπημένοι φίλοι ταξίδεψαν πλάι του στα παραπάνω έργα. Χωρίς αυτούς ο Ελ Ρόι θα έβγαζε απλώς άναρθρες κραυγές.

Ο Έλιος, μετά το «Στη Γιορτή», επιχειρεί να αποτυπώσει εικόνες και παραστάσεις από τη δική του ανάγνωση των ιστοριών της Ματριόσκα, με έντεκα ασπρόμαυρες φωτογραφίες.

Ελ Ρόι

Ματρёшка

διηγήματα - φωτογραφία - μουσική

http://www.matrioska.info/

Βορειο δυτικές εκδόσεις

με την υποστήριξη της Antelma

Ελ Ρόι
Ματριόσκα
ISBN: 978-960-99666-5-8
Νοέμβριος 2011

Γραφιστική επιμέλεια: Ελένη Λαμπροπούλου
Διορθώσεις: Γιάννης Πλιώτας
Επιμέλεια - συντονισμός: Βασίλης Κωστάκης
Φωτογραφίες: Ηλίας Κατσούρας

ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Κάνιγγος 16, 45444, Ιωάννινα
2651302783 / 6947328011 / voreioytikes@gmail.com
http://voreiodytikes.blogspot.com
www.facebook.com/voreiodytikes

Άδεια Creative Commons 3.0
Αναφορά προέλευσης - Μη εμπορική χρήση
Παρόμοια διανομή

Με τη σύμφωνη γνώμη εκδότη και συγγραφέα, επιτρέπεται στον αναγνώστη η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική, με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο), η διανομή, η παρουσίαση στο κοινό και η τροποποίηση, απόδοση κατά παράφραση ή η διασκευή του, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: αναφορά της πηγής προέλευσης, μη εμπορική χρήση και αν τροποποιήσετε ή δημιουργήσετε περαιτέρω βασισμένοι στο έργο, θα μπορείτε να διανείμετε το έργο που θα προκύψει με την ίδια ή παρόμοια άδεια.

Αναλυτκές πληροφορίες για τη συγκεκριμένη άδεια CC, διαβάστε στο: http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/deed.el

Σε αυτούς –τους φλεγόμενους ανθρώπους–
που ονειρεύονται κάτω από φορτηγά και κουρτίνες,
μέσα σε λευκά κελιά και αγαπούν πέρα από αυτή τη ζωή.

Πρόλογος

Η καθεμιά ιστορία, που θα διαβάσετε στο μικρό τούτο βιβλίο, είναι εμπνευσμένη από αληθινά γεγονότα. Και οι έντεκα έφτασαν στα χέρια μου με περίεργο τρόπο· όπως το ποτάμι βρίσκει πάντοτε το δρόμο προς τη θάλασσα, έτσι κι αυτές, αβίαστα, κύλησαν σε εμένα.

Μα φυσικά και δεν είμαι η θάλασσα, αλλά ο βαρκάρης. Ανέλαβα να διασχίσω τα άλλοτε φουρτουνιασμένα, άλλοτε ήρεμα νερά της και, αφού λειάνω τις φαγωμένες γωνίες τους και τονίσω τα ξεφτισμένα χρώματά τους, να παραδώσω τις ιστορίες σε εσάς.

Έχοντας το ρόλο του επιμελητή, αποφάσισα μαζί με αγαπημένους φίλους να αφηγηθούμε μουσικά τις ιστορίες, περιγράφοντας με μελωδίες σκέψεις και συναισθήματα. Ακόμη, ο Έλιος, ο φωτογράφος της παρέας, με ασπρόμαυρες φωτογραφίες επιχειρεί να αποτυπώσει εικόνες και παραστάσεις από τη δική του ανάγνωση.

Έντεκα αφηγήσεις, λοιπόν, οι οποίες συνθέτουν μια πολυποίκιλη ματριόσκα που περιμένει να ανοίξετε το ένα κομμάτι μετά το άλλο για να μοιραστείτε τα μυστικά της.

Ελ Ρόι
επιμελητής έργου

(1)

Ἕμα

Με λένε Έμα. Τους τελευταίους μήνες ζω κάτω από φορτηγά. Χωμένος στα καυτά σπλάχνα του σιδερένιου γίγαντα, ταξιδεύω προς τη γη των υποσχέσεων. Οπουδήποτε να ’ναι, αρκεί να ’ναι μακριά από την πατρίδα. Όσο μακρύτερα γίνεται.

Το σασί ζεματάει, τα χαρτόνια τελικά δεν κάνουν τίποτα. Μόνο λιγάκι στην αρχή βοηθάνε, τότε που στα κρυφά –συνήθως μέσα στο σκοτάδι– επιλέγεις το μεταλλικό συνονθύλευμα που θα σε καταπιεί. Η πρώτη ώρα κάτω από το φορτηγό περνάει εύκολα και γρήγορα. Σου δημιουργείται η εντύπωση ότι δεν είναι και τόσο τραγικά σαν τις περιγραφές όσων κατάφεραν να μεταναστεύσουν στη γη της αφθονίας με αυτόν τον τρόπο. Τα χαρτόνια όταν είναι αρκετά παχιά –δύσκολα βρίσκεις τέτοια στους κάδους– είναι αναπαυτικά, αλλά μόνο για λίγο. Μέχρι να ξυπνήσει το θεριό και να αρχίσει να βρυχάται για τα καλά.

Όσο φεύγουμε –λέω «φεύγουμε», έγινα ήδη καλός φίλος με τα χοντροκομμένα αλλά άκακα φορτηγά– μακριά από την πατρίδα, τόσο εγκαταλείπουμε τους φασαριόζους χωματόδρομους για χάρη της απρόσωπης ασφάλτου. Κάποιες στιγμές ήδη μου λείπει ο θόρυβος του χωματόδρομου. Κάναμε καλή παρέα, τόσες ώρες μαγκωμένος κάτω, ένιωθα ότι μου μιλούσε. Και τα πετραδάκια που πετάγονταν με ορμή από το δρόμο πάνω μου· ένιωθα λες και ένα χέρι με χτυπούσε φιλικά στην πλάτη. Η άσφαλτος, βέβαια, σε σώζει από την ανυπόφορη σκόνη, αλλά φαντάζει περισσότερο απειλητική.

Μετά από ατέλειωτες ώρες στα σωθικά του φορτηγού και σε υψηλές ταχύτητες, πολλοί, αποκαμωμένοι από την ανελέητη ζέστη και το βρόμικο αέρα, πέφτουν χάμω βρίσκοντας φρικτό θάνατο. Στο χωματόδρομο υπάρχουν κάποιες, ελάχιστες, πιθανότητες να γλιτώσεις βαριά τραυματισμένος, με την προϋπόθεση, ότι θα ξεφύγεις από τις πίσω ρόδες και τα οχήματα που ακολουθούν. Στην άσφαλτο απολύτως καμία.

«Πώς νιώθει κάποιος κάτω από το φορτηγό;» ρωτάνε μερικοί Δυτικοί.

«Όπως νιώθει ζώντας στην πατρίδα. Συναντιέται με το θάνατο καθημερινά, μόνη του έγνοια η επιβίωση. Ζει στη σκόνη και στη σκουριά. Ίσως ακόμη χειρότερα: ζει χωρίς ελπίδα για το αύριο. Τουλάχιστον κάτω από το φορτηγό, ελπίζεις σε κάτι», συμπληρώνω εφόσον ο Δυτικός κερδίσει την εμπιστοσύνη μου.

Φεύγουμε από την πατρίδα συνήθως μόλις γίνουμε γονείς και οι τυχε-

ροί θα επιστρέψουν δεκαπέντε ή και είκοσι χρόνια μετά για να συναντήσουν τις οικογένειες και τα παιδιά τους, που τα είχαν αποχωριστεί βρέφη ακόμα. Θα τα δούνε μεγάλα πια, έτοιμα (τα αρσενικά) για το μεγάλο ταξίδι. Δε θα έχουν χρόνο να τα χαρούνε, αφού η δική τους ώρα θα είναι κοντά. Οι γυναίκες μένουν πίσω.

Αυτή είναι η τραγική μας μοίρα. Η τραγική μοίρα ενός μετανάστη.

Τα πλοία είναι η όασή μας. Εκεί βρίσκεις χρόνο για ξεκούραση, καθώς το φορτηγό ακινητοποιείται για ώρες και μπορείς να ξεγλιστρήσεις έξω από το σώμα του. Φυσικά παραμένεις σκεπασμένος από τον όγκο του, μακριά από αδιάκριτα βλέμματα. Αν είσαι τυχερός και έχεις παρκάρει στη γωνία του πλοίου, δύσκολα γίνεσαι αντιληπτός. Καλύπτεις πολύ ευκολότερα τα νώτα σου ελέγχοντας δύο μόνο κατευθύνσεις για απρόσκλητους επισκέπτες.

Απρόσκλητοι ίσως τελικά να είμαστε εμείς. Μα και αναίτια κυνηγημένοι.

Για φαγητό ψάχνουμε το βράδυ στα σκουπίδια του πλοίου. Αποφάγια και τέτοια. Συνηθισμένοι. Νερό βρίσκουμε σχεδόν πάντοτε άφθονο στους κάδους· οι Δυτικοί ποτέ δεν πίνουν όλο το πλαστικό τους μπουκάλι.

Όταν είσαι στον αυτοκινητόδρομο είναι πολύ πιο δύσκολα. Μένουμε νηστικοί και διψασμένοι για ώρες. Για την εκπλήρωση των βασικών μας αναγκών εξαρτόμαστε από τις στάσεις του οδηγού, ο οποίος δε γνωρίζει καν ότι είμαστε συνεπιβάτες στο ίδιο όχημα.

Μου λείπει ο γιος μου. Όταν είδα το χρώμα των ματιών του ήρθε η ώρα μου. Ήταν μελί. Έπρεπε να είχα φύγει νωρίτερα, τη στιγμή που γέννησε η γυναίκα μου– παρά τη δυσοσμία, η μυρωδιά της έχει σκαλώσει ακόμη στα ρουθούνια μου. Μα καθυστέρησα λίγες βδομάδες μέχρι το βρέφος να μπορέσει να ανοίξει εύκολα τα μάτια του και με καθαρή όραση να καρφώσει το βλέμμα του πάνω μου. Δεν μπορούσα να φύγω αν δεν ένιωθα το αγγελούδι μου, έστω και για λίγα λεπτά, να επικοινωνεί μαζί μου. Είμαι σίγουρος ότι κατάλαβε αυτά που σαν χείμαρρος έβγαιναν από τα μάτια μου, πλημμυρίζοντας την ψυχούλα του. «Ο πατέρας σου είμαι, γιε μου. Φεύγω για σένα. Για να σε γλιτώσω από τα δικά μου δεινά, δε θέλω να ζήσεις τη δική μου αγέλαστη ζωή. Θα φτάσω μέχρι το μεγάλο νησί διασχίζοντας όλη την Ευρώπη. Θα προσπαθήσω να μη σου λείψει τίποτα. Και όταν θα επιστρέψω, ας δω σε τούτη εδώ τη γωνιά, σε κρεβάτι όμως

και όχι χάμω στο πάτωμα, ένα άλλο αγγελούδι σαν και εσένα, το δικό σου παιδί. Για να ζήσω τη ζωή που δεν έζησα».

Τελικά έφυγα ένα βράδυ μέσα στο καλοκαίρι. Αφού περπάτησα αρκετές μέρες μακριά από το χωριό, παραμόνευα καιρό στο κοντινότερο βενζινάδικο, πάνω στον κεντρικό δρόμο για τη Δύση. Δεν πείραξα καθόλου τις προμήθειές μου –το ταξίδι κάτω από το φορτηγό είναι πολύ σκληρό είχα ακούσει– και τρεφόμουν αποκλειστικά με τα σκουπίδια των περαστικών. Είχα ήδη εξοικειωθεί με τα σωθικά του φορτηγού εξασκούμενος σε κάτι παρατημένα κουφάρια πίσω στο χωριό. Μόλις δόθηκε ευκαιρία γλίστρησα στην πρώτη νταλίκα που μόλις είχε φορτώσει με προορισμό την άλλη άκρη του κόσμου.

«Λαθρομετανάστης». Επειδή δεν έχουμε έγγραφα να καταθέσουμε στα σύνορα, σαν αντιστάθμισμα καταθέτουμε την ίδια μας την ύπαρξη: ανταλλάσσουμε το «άνθρωπος» για το «λαθρομετανάστης». Αυτή είναι η νέα μας ιδιότητα στη Δύση, μα δεν πειράζει. Οπουδήποτε να ΄ναι, αρκεί να ΄ναι μακριά από την πατρίδα. Όσο μακρύτερα γίνεται. Για την εξασφάλιση μιας καλύτερης ζωής για όσους αφήνουμε πίσω.

Αυτοί που είναι σίγουροι ότι δε θα αντέξουν τη δοκιμασία του φορτηγού, ξεπουλάνε μέρος του εαυτού τους στη δεύτερη αγορά που ακμάζει τις τελευταίες δεκαετίες στην πατρίδα, την αγορά οργάνων. Αν είναι τυχεροί πληρώνονται λίγες χιλιάδες δολάρια, τα οποία στη συνέχεια δίνουν στο λαθρέμπορο. Εγώ πάλι πήγα με αυτούς που ονειρεύονται κάτω από το φορτηγό.

Αχ, το αγγελούδι μου...

Και η Φατιμά, η γυναίκα μου...

Πόσος καιρός άραγε θα περάσει ακόμη μέχρι να ακούσω τις φωνές τους; Λυγίζω κάποιες στιγμ

(διακόπτεται απότομα η αφήγηση στο σημείο αυτό)

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Βρήκα το αιματοβαμμένο τετράδιο στον εθνικό δρόμο Κορίνθου-Πάτρας και το παρέδωσα στην αστυνομία. Η σωρός του Έμα Χαμίτ, όπως είναι ολόκληρο το όνομα του άτυχου μετανάστη που έχασε τη ζωή του πέφτοντας από το φορτηγό, βρέθηκε λίγα μέτρα παρακάτω σε άθλια κατάσταση. Το σώμα του είχε διαμελιστεί από τα διερχόμενα οχήματα. Εκτός από το παραπάνω κείμενο –το οποίο έγραφε όσο ήταν κάτω από το φορτηγό προφανώς όχι μόνο για να περάσει ο χρόνος, αλλά κυρίως έχοντας ανάγκη για επικοινωνία– στο τετράδιό του είχε κολλημένη τη φωτογραφία ενός μωρού στην αγκαλιά μιας γυναίκας.

Δε μπορώ να πω αν το μωρό με τα μελί μάτια είναι πραγματικά όμορφο. Χρειάζεται ένα ειδικό υγρό για να αφαιρεθεί το παγωμένο αίμα πάνω στη φωτογραφία.

(2)

33 μίλια

Ταχόη Νεβάδας, 300 μίλια μακριά

Ο ήχος του τρένου πάνω στις ράγες με παρέσερνε. Μάτια κλειστά, μάτια ανοιχτά. Το βλέμμα καρφωμένο έξω.

Συνήθως βλέπεις εκεί που κοιτάζουν τα μάτια σου, μα στο τρένο όλα είναι διαφορετικά. Κάθε παράθυρο έχει άλλη εικόνα. Στη δική μου βλέπω την παιδική χαρά στη γειτονιά μου. Την πράσινη τραμπάλα που ανεβοκατέβαζε ρυθμικά τις σκέψεις και τις φωνές μου. Την μπλε τσουλήθρα που άφηνε να γλιστρήσει πάνω της η χαρά και το γέλιο. Την αγαπημένη μου κόκκινη κούνια, έντονη όπως το συναίσθημα στην κορυφή της ταλάντωσης. Την ώρα που έχεις πάρει φόρα και είσαι πάνω με το στήθος έξω για να φύγεις, να πετάξεις, να ταξιδέψεις ψηλά και... στοπ... πάλι πίσω χωρίς πίκρα και λύπη, γιατί ξέρεις ότι σε λίγο θα είσαι ξανά στην κορυφή.

Δεν ξέρω γιατί θυμάμαι τα χρώματα τόσα έντονα και καθαρά. Αυτή είναι η εικόνα στο δικό μου παράθυρο στο τρένο. Ταξιδεύω συχνά, λατρεύω τα τρένα. Έχω το βλέμμα μου καρφωμένο κάπου για ώρα και κανείς γύρω μου δε θα μου πει: «Επ, αφαιρέθηκες μικρή». Κανείς δε με σκουντά να επιστρέψω στο σήμερα.

Και μένω για ώρες στην παιδική χαρά.

Ταχόη, 252 μίλια μακριά

Δεν μου αρέσει να περπατάω. Ούτε να οδηγώ. Σε ένα τρένο θα ήθελα να ζω για πάντα. Αφήστε με εδώ με ένα παράθυρο, τη δική μου χρωματιστή τηλεόραση.

Λατρεύω τα χρώματα και γνωρίζω όλους τους συνδυασμούς. Το κόκκινο όταν αγκαλιάζεται με το πράσινο γίνεται μπλε. Το κόκκινο όταν αγκαλιάζεται με το μπλε γίνεται μωβ. Όμως ξέρω και κάτι άλλο. Κάτι παράξενο που λίγοι έχουν ακούσει και ακόμη λιγότεροι έχουν δοκιμάσει. Ξέρω ότι αν πιαστούνε χέρι-χέρι το κόκκινο, το πράσινο και το μπλε, τότε γεννιέται το λευκό. Γεννιέται η γαλήνη και η αρμονία. Τρελαίνομαι να παίζω με τα χρώματα.

Ταχόη, 219 μίλια μακριά

Ο λόγος που δεν μου αρέσει να περπατάω είναι επειδή γενικά πρέπει να σκέφτομαι και να προσέχω όχι αυτά που θέλω, αλλά αυτά που κάνω. *Γιατί να πρέπει να έχω την προσοχή μου στραμμένη οπουδήποτε αλλού εκτός από τη φαντασία; Γιατί να χάνω τη στιγμή;* Στάση.

Όποτε κάνουμε στάση η εικόνα του τζαμιού μπροστά μου ξεθωριάζει. Σαν να μπαίνει κάποιος μπροστά στην οθόνη μου. Το μόνο που θέλω είναι να ξαναφύγει και να συνεχίσω. Κι εγώ και το τρένο και η διαδρομή.

Αφήνω τα φύλλα σκόρπια μπροστά μου στο τραπεζάκι, ώστε να γράφω πιο άνετα. Δεν με πειράζει αν έρθει κάποιος περίεργος και δει τις λέξεις μου. Ας τις δει. Καλύτερα. Δεν έχω πει όμως και πολλά για μένα. Δεν έχω πει ποια είμαι. Τι κάνω. Πού πάω.

Είμαι στο δρόμο για την Ταχόη. Και δεν πηγαίνω για αναψυχή. Συνήθως αυτό κάνω στα τρένα. Έχω περάσει χρόνια μέσα στο μουσικό αυτό κουτί. Ταξιδεύω μακριά. Πολύ μακριά χωρίς λόγο. Για να βλέπω την οθόνη μου. Την παιδική χαρά μου.

Αυτό το ταξίδι είναι όμως το πρώτο που κάνω για συγκεκριμένο σκοπό. Όχι για να περάσω καλά, αλλά για να ζήσω καλύτερα. Θα κάνω εγχείρηση στο λάρυγγα μιας και από ένα ατύχημα όταν ήμουν μικρή έχασα τη φωνή μου. Τεράστια ζημιά στις φωνητικές χορδές είχαν πει οι γιατροί και δεν υπάρχουν περιθώρια επιδιόρθωσης. Ή, μάλλον, δεν *υπήρχαν*.

Ιατρική καινοτομία. Αυτό άκουσα στο τηλέφωνο πριν λίγες μέρες. Νέα επαναστατική μέθοδος σε ένα ιατρικό κέντρο λίγο πριν την Ταχόη, που ίσως μου δώσει κάποιον ήχο. Μέχρι τότε, χαρτί και στυλό. Όπως έχω συνηθίσει, γιατί δεν είναι και πολλοί αυτοί που ξέρουν τη νοηματική. Δεν έχω πάρει το βλέμμα μου από την οθόνη. Ταξιδεύω και πάλι.

Ταχόη, 183 μίλια μακριά

Τα γράμματά μου είναι περίεργα. Πολλοί λένε ότι πασχίζουν να τα καταλάβουν. Ίσως ο λόγος είναι ότι δεν κοιτάω το γραπτό. Δεν θέλω να παίρνω τα μάτια μου από το ταξίδι. Μπορεί σε μια φράση το ένα γράμμα να είναι τόσο χαμηλά που σχεδόν να μπαίνει στην από κάτω σειρά, όμως δεν

με πειράζει. Δεν με ενοχλεί. Άλλωστε ποτέ δεν ξαναδιαβάζω όσα γράφω. Κάποιος μου ζήτησε να καθίσει απέναντί μου.

Ας καθίσει. Δεν με πειράζει. Λες και θα μιλάμε; Του έγνεψα καταφατικά. Βλέπει ότι γράφω. Βλέπει και τις σελίδες στο τραπεζάκι. Τα γράμματα μου είναι τεράστια. Σίγουρα τα βλέπει. Και κυρίως βλέπει ότι είμαι απασχολημένη. Ότι ταξιδεύω, ότι είμαι στην πράσινη τραμπάλα μου. Ας κοιτάξει κι εκείνος στη δική του οθόνη. Περνάει γρήγορα η ώρα έτσι. Περνάει όμορφα η ώρα έτσι.

Σε αντίθεση με το αυτοκίνητο που ο καθένας έχει τη δική του οθόνη δεξιά ή αριστερά, στο τρένο τέσσερα άτομα μπορούμε να έχουμε όλοι το ίδιο παράθυρο με διαφορετικές οθόνες ο καθένας. Όπως τώρα εγώ και ο κύριος. Αποκλείεται να βλέπει και αυτός τη δική μου παιδική χαρά. *Λες;*

Όχι, αποκλείεται. Εκείνος μπορεί να μην κοιτάει καν. Μπορεί να βλέπει αλλού. Στην πεζή πραγματικότητα. Τον κόσμο γύρω του. Μόνο να μην κοιτάει εμένα. Δεν μου αρέσει καθόλου αυτό.

Ταχύν, 105 μίλια μακριά

Ο ήλιος με ταξίδευε για ώρες. Χτυπούσε στα γυαλιά ηλίου αφήνοντας στο γρασίδι της παιδικής χαράς μια όμορφη απαλή σκιά. Ένα πράσινο σκούρο που στροβίλιζε την επιθυμία σου για παιχνίδι και την πετούσε ψηλά στην κορυφή της τσουλήθρας. Τότε έτρεχες να πάρεις φορά και να πέσεις με δύναμη στο πράσινο σκούρο. Μα πολλές φορές η μαγεία χάνεται τη νύχτα. Κυρίως η μαγεία των χρωμάτων.

Και τώρα έχει αρχίσει να σκοτεινιάζει. Σούρουπο και με τα μαύρα γυαλιά μου είναι αργά για παιδικές χάρες. Τα παιδιά έχουν όλα φύγει και μάλλον θα πρέπει να μαζευτώ κι εγώ σιγά-σιγά. Μα θα ξαναπάω. Σίγουρα θα ξαναπάω. Ό,τι κι αν γίνει στην εγχείρηση.

Όχι, όχι, δεν είναι επικίνδυνη για τη ζωή μου. Δεν το εννοώ έτσι. Απλά είτε πετύχει και ταξιδέψω στον παράδεισο, είτε αποτύχει και... όχι, κόλαση δεν θα είναι. Δεν ξέρω πώς είναι βέβαια εκεί. Αλλά κόλαση όχι. Άλλωστε εγώ ταξιδεύω πολύ περισσότερο από άλλους. Εγώ λατρεύω τα χρώματα και τους συνδυασμούς τους, όταν άλλοι δεν γνωρίζουν καν για τι μιλάω. Όχι. Κόλαση δεν θα είναι.

Ταχόη, 79 μίλια μακριά

Πρέπει να πλησιάζω. Μου είπαν ότι γύρω στα πενήντα μίλια πριν φτάσουμε έχει ταμπέλες για το ιατρικό κέντρο. Είναι μεγάλο, υπερσύγχρονο κέντρο. Μα οι ταμπέλες δεν έχουν χρώματα. Και η δική μου έγχρωμη οθόνη δεν έχει ποτέ ταμπέλες. Πού καιρός να κοιτάξω στις ταμπέλες όταν γελάω στην κόκκινη κούνια μου; Αν ήθελα ταμπέλες θα πήγαινα οδηγώντας. Μισώ όμως την οδήγηση, επομένως μισώ και τις ταμπέλες. Όπως και να ΄χει, λογικά σε λίγο φτάνω. Το σκοτάδι και τα γυαλιά μου έχουν κάνει πίσσα το βαγόνι. Φοβάμαι μην χτυπήσω τον κύριο τώρα που θα σηκωθώ. Δεν θέλω να με κοιτάξει όμως.

33 μίλια μακριά

Τελευταία στάση πριν την Ταχόη. Το είπε καθαρά στο μικρόφωνο. Εδώ είμαι, κατεβαίνω. «Μισό λεπτό. Κατεβαίνω κι εγώ σας παρακαλώ. Μισό λεπτό!» φώναξα δυνατά και εκείνος γύρισε να με κοιτάξει. Το νιώθω ότι γύρισε. Είμαι σίγουρη. Το ήξερα ότι κοιτούσε το γραπτό μου. Τουλάχιστον δεν μιλήσαμε. Κέρδισα έτσι εκατόν πενήντα ακόμη μίλια χαράς και χρωμάτων από τη στιγμή που μπήκε. Πρέπει να αφήσω το στυλό. Ήρθε η ώρα να κατέβω.

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Το γράμμα αυτό το άφησε η κοπέλα απέναντί μου στο τραπεζάκι, κατεβαίνοντας από το τρένο. Νομίζω ότι προοριζόταν για μένα. Για να καταλάβω, να μη σχηματίσω λανθασμένη άποψη για εκείνη. Ίσως οι σελίδες αυτές ήταν κάτι σαν συγγνώμη: «Λυπάμαι που σε έκανα να πιστέψεις ότι δεν μπορώ να μιλήσω. Λυπάμαι που δεν ήμουν διασκεδαστική παρέα. Λυπάμαι που δεν σου αποκάλυψα την αλήθεια, ότι είμαι τυφλή».

Ως συγγνώμη που προσποιήθηκε ότι δεν μπορεί να μιλήσει για να μην πιάσουμε κουβέντα και, καρφωμένος στο απλανές βλέμμα της, νιώσω άσχημα. Και νιώσει άσχημα κι εκείνη. Δεν ήθελε επίσης να την αποσπάσω από το ταξίδι της. Όχι του τρένου, αλλά το προσωπικό της μαγικό ταξίδι. Εκείνο που δεν ήξερα ακόμη πόσο όμορφο και εκκωφαντικά σιωπηρό μπορεί να γίνει.

Μάλλον τη συγγνώμη έπρεπε να την πω εγώ. Λυπάμαι που σε κάνουμε να αισθάνεσαι ότι σε λυπόμαστε. Λυπάμαι που σε φτάσαμε στο σημείο να ταξιδεύεις ατελείωτα για να κοιτάς ήρεμη στο κενό. Και λυπάμαι που κοιτούσα το κείμενό σου στη διαδρομή κρυφά από το τζάμι. Αντί να ταξιδεύω στη δική μου οθόνη, εγώ ήμουν από εκείνους που απλώς κοιτούσαν τριγύρω.

Τώρα, χρόνια μετά από όταν πήγαινες να δοκιμάσεις μια απέλπιδα προσπάθεια για να ξαναβρείς το φως σου στο υπερσύγχρονο ιατρικό κέντρο λίγο πριν την Ταχόη, και αφού έψαξα και έμαθα ότι ήσουν είκοσι πέντε ετών, ότι έμεινες τυφλή από τα δέκα σου όταν είχες χτυπήσει πέφτοντας από την τσουλήθρα και από τότε δεν ξαναείδες τίποτα πέρα απ΄ τα χρώματα της παιδικής χαράς, σε ευχαριστώ.

Ευχαριστώ που μου έμαθες να ταξιδεύω απλώς με ένα τζάμι. Ευχαριστώ που με έκανες να αγαπήσω τα τρένα. Ευχαριστώ που μου έμαθες να θαυμάζω και όχι να λυπάμαι εκείνους που γελάνε έχοντας λιγότερα από εμένα. Και κυρίως ευχαριστώ που μου έμαθες πως το κόκκινο, το πράσινο και το μπλε, μας κάνουν μια τεράστια λευκή αγκαλιά.

Χάρη σε εσένα είμαι από εκείνους που όχι μόνο το είδαν, αλλά το δοκίμασαν.

Πιάνει. Λυπάμαι που δεν έπιασε σε σένα. Ατέλειωτα ταξίδια με όμορφες εικόνες σου εύχομαι.

(3)

Βίλυ

Πριν οχτώ περίπου χρόνια, δεν ήξερες σίγουρα πού είναι το «Γκρέτσια», ούτε καν στο χάρτη. Και σίγουρα δεν έμαθες ποτέ σου για τον Όμηρο, τον Πυθαγόρα, τον Περικλή και τους ομοίους του. Έμαθες όμως με ακρίβεια τι σημαίνει βία.

Οι μπάτσες που βρομούσαν αλκοόλ είναι για τα καλά χαραγμένες στο κορμί και στο μυαλό σου. Και από τους δύο σου άντρες, τα γουρούνια που ανεχόσουν χρόνια. Και η σταχτή από το καμένο σου σπίτι, σου φέρνει ακόμα δύσπνοια και παχουλά δάκρυα.

Και πριν οχτώ χρόνια τα βρόντηξες, είπες να τα γαμήσεις όλα, ξεχνώντας πίσω και τη μικρή τότε Ντάνκα, που ακόμα σου κρατάει μούτρα. Από το Σβιστόφ του Δούναβη, με ένα παλιό αμάξι βρέθηκες στην Ελλάδα.

Και στην αρχή, κάθε φορά που πληρωνόσουν, χάιδευες σαν να ήταν παιδιά σου τα ευρώ που έπαιρνες. Κάθε ευρώ και ένα πολιτισμένο βήμα. Έτσι νόμιζες.

Από τους γέρους και τις γριές, από το Καλέντζι της γυναίκας του Βρεττάκου και τα διαμερίσματα της πόλης, έμαθες τα πρώτα σου ελληνικά. Και έκανες και μερικούς φίλους, τότε στα διαλείμματα που για λίγο ξεγλιστρούσες από τους ζαρωμένους και κουφούς γέρους. Μόνον για λίγο όμως, και μετά πάλι από την αρχή.

Τους ταΐζεις αλεσμένη τροφή. Τους κρατάς ώρες ατέλειωτες συντροφιά απέναντι από μια τηλεόραση, ενώ κάποιοι από αυτούς δεν θυμούνται καν το όνομά σου. Είσαι η αποκλειστική τους αμπιγιέζ και μακιγιέζ μαζί. Μονό εσύ τους αλλάζεις πάνες και εσύ μακιγιάρεις το σαπισμένο κορμί τους με pulvo. Εκεί, στο προσωπικό τους καμαρίνι με το βαρύ νοσοκομειακό κρεβάτι.

Και χέρι-χέρι, κάθε μέρα τους οδηγείς στο θάνατο. Πέντε, έξι έχουν ήδη πεθάνει διπλά σου. Η συλλογή σου από νεκρά γερόντια θα συνεχίσει να αυξάνεται και θα τους κουβαλάς πάντα μαζί σου, αδιάφορα μάλλον και κάπως στα κρυφά –γιατί ίσως ντρέπεσαι–, σαν τσίχλες που κάποιοι κόλλησαν στα μουλωχτά στο παγκάκι.

Τα ευρώ θα συνεχίζουν να αυξάνονται και εσύ να καπνίζεις πολύ. Θα συνεχίσεις να μαγειρεύεις μπάνιτσα και να κάνεις ευρωπαϊκές δίαιτες.

Κι εμείς... Εμείς θα συνεχίσουμε να σου αναθέτουμε το θάνατο των γονιών μας.

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Γνώρισα τη Βίλυ στο σταθμό ΚΤΕΛ «Μακεδονία» όταν με βρήκε να κάθομαι μονάχος, περιμένοντας να περάσει η ώρα. Μου ζήτησε ευγενικά να της διαβάσω το παραπάνω κείμενο, γραμμένο από τον πρώην εργοδότη της, το οποίο μόλις είχε ανακαλύψει στην τσάντα της.

Η Βίλυ, που δεν είχε μάθει να διαβάζει ελληνικά, ήταν μια ακόμη «μάνα του θανάτου», από εκείνες τις γυναίκες που στα πενήντα τους φεύγουν από χώρες του ανατολικού μπλοκ, με προορισμό την Ελλάδα, για να φροντίσουν ηλικιωμένους. «Μανάδες του θανάτου» που εσώκλειστες αναλαμβάνουν σαν παιδιά τους τούς ηλικιωμένους Έλληνες μέχρι εκείνοι να πεθάνουν.

(4)

Ανάσα τέταρτου κόσμου

«Ζήσε τη στιγμή!»

Η ατάκα αυτή με μεγάλωσε από μικρό παιδί. Ο πατέρας μου ήταν καπετάνιος σε κρουαζιερόπλοια. Ταξίδευε πολύ συχνά, μπορεί να έλειπε ακόμη και μήνες. Όταν γυρνούσε έπεφτα στην αγκαλιά του και έκλαιγα, όχι από χαρά που τον έβλεπα, αλλά από στενοχώρια που ήξερα ότι σύντομα θα ξαναφύγει. Η πρώτη μου ερώτηση ήταν πάντα: «πότε φεύγεις;» Και πόσο θα έμενε να ρωτούσα το ίδιο ήταν, απλά το έβλεπα πάντα απαισιόδοξα. Μέχρι που έκανα το σλόγκαν του δικό μου.

«Ζήσε τη στιγμή!» μου έλεγε. «Μη σκέφτεσαι το πόσο έλειψα, πόσο θα μείνω, πότε θα φύγω. Είμαι εδώ και αυτό μετράει. Να χαρούμε το κάθε λεπτό και να ζήσουμε όσο έντονα μπορούμε». Κι εγώ το ανέλυσα. Το προχώρησα. Το έκανα δικό μου και αποφάσισα να ζήσω την κάθε στιγμή και να τη θυμάμαι για πάντα. Να ζω το κάθε δευτερόλεπτο. Να δώσω στις σκέψεις μου εικόνα και να πάρω μαζί συνοδοιπόρους στο ταξίδι μου.

Έγινα φωτογράφος. Ζούσα τη στιγμή στο απόλυτο. Την έβλεπα, την απολάμβανα και την εκτύπωνα για να τη θυμάμαι ξανά και ξανά. Έτσι το προχώρησα. Τη στιγμή γίνεται να τη ζεις πολλές φορές, ακόμη και αυτή του παρελθόντος. Να την απολαμβάνεις ή να σε πονάει κάθε φορά που την κοιτάς το ίδιο ή και περισσότερο. Έδινα την ένταση και το χρώμα που ήθελα και λίγο καιρό αργότερα το τελειοποίησα. Δε ζούσα απλώς τη στιγμή. Μερικές φορές τη δημιουργούσα.

Πώς μπορεί ένα εξάρτημα να κάνει το Θεό; Μπορεί και μάλιστα με ιδιαίτερη επιτυχία. Χωρίς λάθος. Γιατί το λάθος το σκίζεις και το πετάς. Τόσο εύκολα. Τόσο γρήγορα. Ένα κλικ και κάνω κάποιον αθάνατο. Μια σκέψη και το όνειρό μου αποτυπώνεται στο φιλμ. *Μαγεία.* Αυτό λέω σε όσους ρωτάνε. Μην το ψάχνετε. Μη ρωτάτε τι και πώς. Μαγεία.

Ζώντας τη στιγμή άρχισα να παθιάζομαι. Να μου γίνεται εμμονή η ιδέα της τέλειας φωτογραφίας. Της φωτογραφίας της χρονιάς, της εικόνας που θα συγκλονίσει και θα κόψει την ανάσα. Και εκεί σκέφτηκα ότι για να κόψω την ανάσα των άλλων θα πρέπει να κόψω πρώτα τη δική μου. Να μην υπάρχω τη στιγμή της δημιουργίας. Να μην αναπνέω. Να μην ακούγομαι. Να μη... ζω. Να ζω μέσα στη στιγμή του άλλου, σαν αέρας που τον περιτριγυρίζει και περνά ασυνάρτητα γύρω του, μέσα του, χορεύοντας στη ματιά και στις κινήσεις του. Να ζήσω ό,τι ζει ο άλλος και εκεί στον ήχο του κλείστρου να ανασάνω ξανά. Να πάρω σάρκα και μορφή μαζί με τη

φωτογραφία. Να γεννηθώ από την αρχή, να ζω πάλι για μένα.

Ζούσα τη στιγμή όσο πιο συχνά μπορούσα και αυτό που άρχισε να μεγαλώνει αρχικά ήταν η απόσταση. Μακριά. Πιο μακριά. Και έπειτα το θέμα. Επικεντρώθηκα σε ανθρώπους. Άφησα στην άκρη τα τοπία γιατί εκείνα όσο όμορφα κι αν είναι, αν θες ζωγραφίζονται. Χωρίς ποτέ να τα έχεις δει. Χωρίς ποτέ να σου έχουν μιλήσει για εκείνα, αν θες ζωγραφίζονται. Έχω δει τοπία σε πίνακα πολύ πιο όμορφα από όσο είναι από κοντά.

Αλλά τα συναισθήματα πηγάζουν απ΄ την ψυχή και όσο κι αν θες, όση φαντασία κι αν έχεις, με όσο ταλέντο και να πασπαλίσεις στο πινέλο σου, είναι αδύνατο να τα αποτυπώσεις. Δεν μπορείς να ζωγραφίσεις το βλέμμα που διαπερνά το χρόνο και σου διαβάζει βιβλία ολόκληρο, απλώς σε μια στιγμή. Δεν μπορείς να ζωγραφίσεις το δάκρυ που λίγο πριν πέσει αφήνει στην πορεία του κάτι γλυφό που νιώθεις στα χείλη σου κοιτώντας τη φωτογραφία. Κατανοείς και καταλαβαίνεις, γνωρίζεις τον πόνο, τη χαρά, την απογοήτευση. Ζεις τη δική του στιγμή. Ή, ακόμη καλύτερα, σου κόβει την ανάσα.

Έζησα στιγμές χιλιάδες από ανθρώπους όλο και πιο μακριά από τη δική μου πατρίδα. Όλο και πιο μακριά από το δικό μου κόσμο. Πιο μακριά από την αλήθεια των πολλών. Εκεί άκουσα ένα άλλο κλικ. Κι αυτό στιγμιαίο, αλλά όχι μηχανής. Κλικ ανακάλυψης του προορισμού μου. Ήξερα πλέον τι ήθελα να κάνω και αυτό που αποφάσισα ήταν να φύγω ακόμα πιο μακριά, για να φέρω κοντά στους άλλους το άγνωστο. Είδα εικόνες που ποτέ δεν είχα φανταστεί. Κι ας τις είχα ακούσει. Κι ας τις έχουν ζωγραφίσει. Κι ας τις έχουν φωτογραφίσει από μακριά.

Πήγα σε πόλεμο. Πήγα στον τέταρτο κόσμο. Λίγο πιο πέρα από τον τρίτο. Σε έναν κόσμο όπου βλέπεις ανθρώπους να πεθαίνουν για έναν εικονικό παράδεισο. Να σκοτώνονται σε μια πραγματική κόλαση. Να κοιτούν εσένα, όμως η ματιά τους να φεύγει χιλιόμετρα μπροστά, χρόνια μπροστά και να παγιδεύεται σε αδιέξοδο. Όχι αδιέξοδο με τοίχους. Σε πόλεμο είμαστε, αυτοί καταστρέφονται εύκολα. Σταματά σε αδιέξοδο που δεν υπάρχει λύση, γιατί απλά δεν ξέρεις το λόγο που κάποιος θέλει να υπάρχει εκεί αυτό το αδιέξοδο. Ένα αδιέξοδο γεμάτο με πανύψηλα ερωτηματικά. Ερωτηματικά τεράστια, αδύνατον να τα μετακινήσεις, κόβουν το δρόμο και κρύβουν τη θέα. Τη θέα εκείνων. Όχι τη δίκη μου γιατί εγώ ήμουν στο δικό μου κόσμο. Πάντα λίγο πιο πέρα. Στον τέταρτο.

Ζούσα τη στιγμή πολύ διαφορετικά πλέον. Δεν τη ζούσα μόνο για μένα, αλλά και για τους άλλους. Για εκείνους που θα μάθαιναν την αλήθεια. Που θα κατέβαζαν από τους τοίχους τους πίνακες και θα κρεμούσαν στιγμές. Στιγμές από εμένα χωρίς εμένα, γιατί αυτό ήταν που έπρεπε να κάνω. Να είμαι εκεί χωρίς να υπάρχω. Να αντικατοπτρίζομαι βαθιά στα μάτια των ηρώων μου, ταξιδεύοντας από μάτια σε μάτια. Από στιγμή σε στιγμή. Κι έζησα πολλές από δαύτες. Έκλαψα κι εγώ μαζί τους. Πόνεσα. Ταξίδευα με τις σφαίρες, με το χρόνο, με τα γέλια και τα δάκρια, όμως πάντα στο δικό μου κόσμο. Μόνος μου ανάμεσα σε τόσους.

Ταξιδάκι αναψυχής ήταν και το δικό μου πατέρα, αν το σκεφτείς. Σαν τα δικά σου. Μα η κορύφωση δεν έφτανε. Τόσες στιγμές. Τόση αναζήτηση και λαχτάρα που κάποιες φορές με τρόμαζε, μήπως μεταμορφωνόμουν σε κάτι. Σε κάτι διαφορετικό από το ανθρώπινο. Αλλά όχι. Αφού είπαμε, δεν υπάρχω εκεί. Εγώ αγγελιοφόρος της αλήθειας πήγα να γίνω, όχι νοσηλευτής και άγιος. Ο καθένας το ρόλο του.

Ζήσανε πολλοί άθελά τους τη στιγμή, σαν ήρωες. Ζήσανε και άλλοι τόσοι τη στιγμή ηθελημένα, αργότερα ως κοινό. Κάπου εκεί με το πέρασμα του καιρού συνειδητοποίησα ότι στη διαδρομή είχα σταματήσει να ζω εγώ. Ότι η ζωή μου κατακερματισμένη σε στιγμές είχε υπογραφή πάντα άλλων. *Πού είναι οι δικές μου στιγμές; Πότε θα γίνω εγώ ο ήρωας;* Αφού η κορύφωση δεν ερχόταν, αποφάσισα να την ψάξω καλύτερα. Αν χρειαστεί να τη δημιουργήσω. Όχι, δε θα έκανα τίποτα τρελό, αλλά θα το κυνηγούσα περισσότερο.

Σταμάτησα να κρύβομαι στα δέντρα και στα μεγάλα αντικείμενα, και μπήκα στη δράση. Ίσως είχα μάθει να κρύβομαι καλύτερα. Να περπατάω ακόμη πιο αθόρυβα. Μπορεί και να αποδέχτηκα ότι δεν υπήρχα και να βυθίστηκα στον κόσμο μου. Όλα αυτά συνειδητοποιημένα για τη στιγμή που θα έβρισκα αυτό που ζητούσα για να αποχωρήσω και να γυρίσω στον κόσμο που είχα γνωρίσει. Τον πρώτο. Εκεί που αγνοούν την αλήθεια για το δεύτερο, που δεν θέλουν πιστέψουν την αλήθεια του τρίτου, και που ονειρεύονται μα φοβούνται την αλήθεια του τέταρτου. Θα γυρνούσα εκεί.

Και σύντομα. Ζούσα για τη στιγμή που θα τα κατάφερνα. Έψαχνα. Πίστευα. Μέχρι που μπήκα σε μια καλύβα. Ναι, κρυφά. Αλλά δεν θα έκανα κάτι κακό. Την αλήθεια μεταφέρω άλλωστε. Και αλήθεια αυτό που έβλεπα μπροστά μου θα μπορούσε να είναι η στιγμή. Μέσα στον πόλεμο, μέσα

στα ερείπια, ένα κοριτσάκι καθισμένο δίπλα στον τοίχο χτενίζει με τα δάχτυλά του μια κούκλα. Μια κούκλα βρώμικη, σχισμένη, ντυμένη με κουρέλια. Μια κούκλα από τις ομορφότερες που είχα δει στη ζωή μου. Η αντίθεση σε όλο της το μεγαλείο. Στα μάτια της η χαρά, στο στόμα της το γέλιο, στην εικόνα μου η ελπίδα. Να, θα μπορούσε να κόψει την ανάσα. Θα μπορούσε.

Κράτησα την ανάσα μου, εκεί κρυμμένος στη γωνία πίσω από έναν πάγκο. Το δάχτυλό μου πήρε θέση να σταματήσει το χρόνο, μα το κοριτσάκι πετάχτηκε όρθιο. Ένας στρατιώτης μπήκε μέσα. Προχώρησε προς το μέρος της σημαδεύοντάς την με ένα όπλο. Σταμάτησε απέναντί της. Η χαρά έγινε φόβος, το γέλιο έγινε δάκρυ, η κούκλα έμοιαζε πιο όμορφη από ποτέ και εγώ ζαλισμένος σε μια αλληλουχία κόσμων.

Ζούσα τη δική της στιγμή παραπάνω από ένα δευτερόλεπτο και άρχισα να τρομάζω. Το βλέμμα της. Το βλέμμα μου. Αγκαλιά στην κάννη του όπλου, να διαπερνούνε το στρατιώτη, την καλύβα, το χρόνο. Να φτάνουν σε εκείνο το καταραμένο αδιέξοδο και τότε τα είδα και εγώ για πρώτη φορά. Τα τεράστια ερωτηματικά να υψώνονται και να φράζουν το δρόμο. Κάθε πιθανή διέξοδο. Να πατάνε και να λιώνουν τις ελπίδες. Τα είδα και κράτησα την ανάσα μου. Ένας δισταγμός. Ταχυπαλμία. Ένα ναι και ένα αυτόματο όχι. Κι ένας τεράστιος πόνος στο στομάχι. Κοίταξα τελευταία φορά από το ματάκι της μηχανής το στρατιώτη, το κοριτσάκι... τη στιγμή.

Έξησα τη στιγμή. Λίγο καιρό αργότερα και είμαι στον πρώτο μου κόσμο, σημαιοφόρος της αλήθειας, ντυμένος με επώνυμο κοστούμι και κυρίως υποψήφιος για μια από τις φωτογραφίες που θα έβγαινε κορυφαία της χρονιάς. *Η δική μου φωτογραφία;* Ο στρατιώτης που σημάδευε με το όπλο, το κοριτσάκι με δάκρυα και το βλέμμα κάτω να ακολουθεί την κούκλα που μετέωρη προσέγγιζε το έδαφος. Οι ερωτήσεις που δεχόμουν καταιγιστικές. Όχι τόσο για την αλήθεια που προσπαθούσα για χρόνια να φέρω. Ούτε για τους κόσμους και την αλληλεπίδρασή τους. Καμία ερώτηση για τα χρώματα και την τεχνική μου. Για το πώς κατάφερα να φτάσω εκεί την κατάλληλη στιγμή. Όλοι ρωτούσαν για το κοριτσάκι. Την τύχη του. Τι απέγινε.

Μα πόσο υποκριτές μπορεί να ήταν; Αυτοί που δεν ήξεραν. Που δεν ήθελαν να μάθουν. Αυτοί που τοποθετούσαν τα μεγάλα ερωτηματικά, τώρα τι; Νοιάστηκαν; Ενδιαφέρθηκαν; Για έναν από τους εκατοντάδες που χάνο-

νται εκεί κάθε μέρα; Μήπως τη γνώριζαν;

Όχι. Η απάντηση είναι όχι, δεν την άφησα να πεθάνει. Δεν το έκανα. Ας ήμουν στο δικό μου κόσμο. Ας είχα φτάσει στην κορύφωση. Ας πονούσα αφάνταστα χωρίς ακόμη να μάθω το λόγο, δεν την άφησα. Το είπα σε όλους. Έστω και πικραμένος που αυτή ήταν η πρώτη τους ερώτηση όπως έκανα εγώ στον πατέρα μου, δίνοντας τώρα περίτρανα την απάντηση που έδινε εκείνος. Πόσο λανθασμένες οι ερωτήσεις που έκανα; Είχες δίκιο πατέρα.

«Ζήστε τη στιγμή!» τους φώναξα. Ναι, την έσωσα. Τη φωτογράφισα και έπειτα πέταξα μια πέτρα στην πόρτα με το στρατιώτη να τρέχει έξω και να αρχίζει με τους υπόλοιπους μια ακατάπαυστη ανταλλαγή πυρομαχικών. Ναι, την έσωσα, αλλά ζήστε τη στιγμή κι εσείς. Κοιτάξτε και μείνετε άφωνοι. Χάστε για λίγο την ανάσα σας και ταξιδέψτε στις στιγμές εκείνων. Δείτε μέσα από το κοριτσάκι το βλέμμα των τόσων. Των πολλών.

Μπράβο μου λέγανε. Μπράβο που την έσωσες. Μπράβο που κυριάρχησε το ανθρώπινο στοιχείο πάνω από άλλα ένστικτα, πολύ πιο έντονα και δυνατά. Μα τι να τα κάνω τα μπράβο αυτά... Θυσία στην κορύφωση. Και η κορύφωση; Θυσία για το τίποτα. Η φωτογραφία μου βγήκε δεύτερη. Δεν έχει σημασία αν ήταν για μία ή δύο ψήφους. Δεν έχει σημασία ποια ήταν πρώτη. Η κορύφωση, η απόφαση, η στιγμή, όλα άδικα.

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Ήμουν προσκεκλημένος στη δεξίωση. Το γράμμα αυτό βρέθηκε στο αυτοκίνητο του φωτογράφου, στη θέση του συνοδηγού. Πηγαίνοντας στο πάρκινγκ μετά τη δεξίωση έκλεισε τα παράθυρα στο αμάξι και άνοιξε τέρμα ένα γκαζάκι που είχε πάρει από την κουζίνα του ξενοδοχείου. Καθώς το υγραέριο τον έπνιγε, προετοιμάστηκε να ζήσει τη δική του τελευταία στιγμή. Τοποθέτησε τη μηχανή απέναντί του και την έβαλε να φωτογραφίζει ανά πέντε δευτερόλεπτα. Κάρφωσε το βλέμμα του στο φακό, πέρα απ' το φακό, έξω απ' το φακό, περνώντας από τον έναν στον άλλο κόσμο.

Μέχρι που ταξίδεψε.

Το τζάμι όμως έσπασε από τους ανθρώπους ασφαλείας, τον έβγαλαν έξω και τον επανέφεραν. Δεν ξέρω σε ποιον κόσμο ήταν εκείνη τη στιγμή, αλλά μετά από λίγο ήταν και πάλι στον πρώτο.

Η φωτογραφία του με τα μάτια μισόκλειστα, το πουκάμισό του νοτισμένο από το κλάμα, και το χέρι του να κουνάει με δυσκολία το στυλό στο χαρτί, ψηφίστηκε ως η επόμενη καλύτερη φωτογραφία της χρονιάς. Έζησε για πρώτη φορά τη δική του στιγμή και κατάφερε να κόψει ανάσες.

Λίγο καιρό πιο πριν, δεν κατάφερε να σώσει μία. Το κοριτσάκι ήταν νεκρό. Ομολόγησε το ψέμα. Ξεκίνησε τη νέα του ζωή. Άνοιξε γκαλερί με πίνακες ζωγραφικής. Προμηθευόταν και πουλούσε τα πιο όμορφα τοπία στον κόσμο. Οι δικοί του τοίχοι ήταν γεμάτοι από τέτοια. Τα λάτρευε. Πλέον τα λάτρευε.

(5)

Η κουρτίνα

Είναι σκληρή η ζωή πίσω από την κουρτίνα. Καταδικάστηκα ισόβια να ζω εδώ, χωρίς να έχω καταλάβει ποτέ μου τον πραγματικό λόγο της τιμωρίας. Περνάω την ώρα όπως και οι φυλακισμένοι στα κελιά. Γράφω και ζωγραφίζω όπου να ΄ναι στους δικούς μου υφασμάτινους τοίχους με κόκκινο στυλό.

Η ανάσα ζεσταίνει και το βλέμμα χαμηλώνει εδώ. Ένας κόσμος αλλιώτικος; Δεν ξέρω, είναι ο μόνος κόσμος, πλέον, που θυμάμαι. Πίσω από την κουρτίνα. Τη μεγάλη γαλάζια κουρτίνα.

Δε φαίνεται να υπάρχει τρόπος διαφυγής. Μαζί με εμένα προσπαθεί να φυλακίσει τις σκέψεις και τα όνειρά μου: πότε τα καταφέρνει, πότε όχι. Είναι πολύ δύσκολο να δραπετεύσεις. Οι υφασμάτινες ίνες εμποτισμένες με φόβο γίνονται σκληρότερες και από ατσάλι. Φαντάζουν άτρωτες, απόρθητες.

Ο φόβος, ω ναι, ο φόβος είναι το κλειδί. Όσο περισσότερο φοβάσαι –μα πώς να μην φοβάσαι στη μοναξιά σου, έχοντας όλες σου τις αισθήσεις καταπιεσμένες;– τόσο πιο αδιαπέραστη γίνεται η κουρτίνα.

Ονειρεύομαι και ελπίζω...

Δεν υπάρχει, πλέον, ελεύθερος χώρος πάνω στην κουρτίνα να γράφω ή να ζωγραφίζω με τον κόκκινο στυλό μου. Ήρθε, φαίνεται, η ώρα να περάσω από την άλλη πλευρά.

Απόψε το βράδυ. Τα έχω όλα σχεδιασμένα. Θα ελευθερωθώ. Ω ναι, μακριά από τη μεγάλη γαλάζια κουρτίνα.

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Ένας φίλος, οπερατέρ στο Αφγανιστάν για λογαριασμό μεγάλου διεθνούς ειδησεογραφικού πρακτορείου, βρήκε την μπούργκα σε ένα χωματένιο ξέφωτο κοντά στην πρωτεύουσα Καμπούλ. Σχεδόν ολόκληρη η εσωτερική επιφάνεια του ρούχου ήταν γραμμένη και ζωγραφισμένη με κόκκινο στυλό από μια γυναίκα, είκοσι πέντε ετών όπως μάθαμε αργότερα, με το όνομα Αλ Αζάρια.

Πίσω στην Ελλάδα, είδα με τα μάτια μου την μπούργκα και ζήτησα από το φίλο μου να μεταφράσει από τα αραβικά όσα από τα λόγια της μπορούσε να διακρίνει. Κόκκινα τα γράμματα, κόκκινο και το αίμα. Δύσκολο να ξεχωρίσεις τις λέξεις.

Η Αλ Αζάρια πιάστηκε ένα βράδυ, ενώ είχε πετάξει από πάνω της την μπούργκα, στην προσπάθειά της να διαφύγει πεζή, φορώντας δυτικά ρούχα, με κατεύθυνση την πρωτεύουσα. Λιθοβολήθηκε δημόσια την επόμενη μέρα φορώντας τη μεγάλη γαλάζια κουρτίνα.

Τρίτη
4
ΜΑΡΤ
Τρίτη
4

(6)

04.03

Κυριακή 04 Φλεβάρη 2007

Ωραία λοιπόν. Αρχίζω. Δεν το έχω ξανακάνει και δεν ξέρω πώς θα είναι. Αλλά θα μου πεις, δεν θα το διαβάσει και κανένας άλλος εκτός από εμένα, οπότε γιατί αγχώνομαι; Μάλλον επειδή θέλω να νιώθω ότι έστω και αυτό το κάνω καλά. Αμάν πια με την τελειομανία μου! *Μου;* Ναι. Έτσι λογικά πρέπει να είμαι. Τελειομανής.

Βασικά να τα πάρω λίγο από την αρχή, γιατί αν έχει δίκιο ο γιατρός τότε θα μου βγαίνουν ξαφνικά μνήμες στη μέση του κειμένου και θα χαθώ πάλι.

Όλα ξεκίνησαν πριν λίγες ημέρες όταν έπεσα από τη μηχανή, όπως μου είπαν, χτυπώντας δυνατά στο κεφάλι. Δεν έχω αμυχές, δεν έχω κανένα τραύμα ευτυχώς, εκτός από το ότι το πέσιμο στο έδαφος μού προκάλεσε προσωρινή αμνησία. *Μα είναι δυνατόν;*

Όπως στις ταινίες! Πάντα αναρωτιόμουν πώς είναι να έχεις αμνησία και πώς γίνεται να ξεχνάς τη ζωή σου, αλλά να θυμάσαι να μιλάς και να γράφεις και να ξέρεις τι είναι το κάθε πράγμα γύρω σου. Παράξενο.

Και να τώρα που είμαι σε αντίστοιχη κατάσταση. Βασικά φοβάμαι. Και δεν είναι αστείο. Φοβάμαι πολύ. Θέλω τη μνήμη μου πίσω.

Αυτό που έχω να κάνω, είπε ο γιατρός, είναι να γράφω από σήμερα ένα ημερολόγιο, και διαβάζοντάς το μέρα με τη μέρα θα μου έρχονται αυτόματα όλο και περισσότερες μνήμες και εικόνες μέχρι να επανέλθω πλήρως. Είναι θέμα ενός μήνα το πολύ. Οπότε ας το τηρήσω. Θα γράφω κάθε Κυριακή τα σημαντικότερα της εβδομάδας. Κυριακή, όπως είναι και σήμερα.

Τι έχω να πω αρχικά; Ότι τράκαρα και έχω αμνησία. Ότι θα κρατάω ημερολόγιο. Ότι θα γράφω κάθε εβδομάδα για τον επόμενο μήνα μέχρι να γίνω καλά, και ότι μένω μόνος μου σε ένα ήσυχο σπίτι στην εξοχή. Μόνος μου σε κανονικές συνθήκες, γιατί προς το παρόν θα μένει μαζί μου και μια νοσοκόμα η οποία θα φροντίζει να μην μου έρθει κάποια ανεπιθύμητη έκπληξη που μπορεί να μου προκαλέσει σοκ από το οικείο περιβάλλον μου. Εντολή γιατρού.

Κυριακή 11 Φλεβάρη 2007

Θυμάμαι λίγο την περιοχή όπου μένω. Τη συνοικία και τα γύρω μαγαζιά. Τον αγαπημένο μου φούρνο και το δρόμο για τη δουλειά. Είμαι αρχιτέκτονας, οπότε είχα δίκιο και για το τελειομανής. Κολλάει κάπως. Δεν μπορώ να σκεφτώ άλλα στοιχεία του χαρακτήρα μου. Πιο εύκολα μπορώ να περιγράψω τη νοσοκόμα. Μου θυμίζει κάποια έντονα. Δεν ξέρω όμως ποια. Δεν θυμάμαι και πολλούς γνωστούς για να κρίνω. Ίσως καμιά αγαπημένη μου ελπίζω. Πάντως μεταξύ μας: είναι όμορφη!

Κυριακή 18 Φλεβάρη 2007

Νομίζω ότι μου λείπει η δουλειά. Ίσως πάλι να είναι απλά ότι στερούμαι τη ζωή που είχα. Ότι άλλαξα συνήθειες. Ότι βλέπω όλο και λιγότερο τη νοσοκόμα. Όσο συνέρχομαι τόσο με αποφεύγει νομίζω. Η αλήθεια είναι πως τη βλέπω σπανιότερα για να αρχίζω να συνηθίζω και μόνος μου, και νιώθω βελτίωση γενικά. Είμαι καλύτερα σίγουρα. Θέμα χρόνου είναι όλα. Αρχίζω να κοιτάω παλιές φωτογραφίες σε ένα μόνο άλμπουμ που υπάρχει στο σπίτι. Παράξενο που έχω τόσες λίγες φωτογραφίες. Εκτός αν μου έχουν αφήσει επίτηδες λίγες, ώστε να θυμηθώ σιγά-σιγά τα πιο συγγενικά μου πρόσωπα.

Κυριακή 25 Φλεβάρη 2007

Τις τελευταίες μέρες θυμήθηκα μερικές σκηνές. Οδηγούσα με τη μηχανή και καθόταν πίσω μου μια κοπέλα πανέμορφη με μαλλιά μούσκεμα απ΄ τη βροχή. Με αγκάλιαζε σφιχτά και περνούσαμε κάτω από μια γέφυρα. Μαγικό τοπίο. Μετά ξυπνάω.

Να σημαίνει κάτι ή είναι τυχαίο όνειρο; Έχουν περάσει τρεις εβδομάδες και θυμάμαι πολλά πράγματα πλέον. Θυμάμαι τα πάντα γύρω μου. Περιοχές που μεγάλωσα. Όλη μου την παιδική ηλικία. Όμως ανησυχώ γιατί κολλάω στα πρόσωπα. Ούτε τους γονείς μου δεν θυμάμαι καθαρά. Μα είναι δυνατόν; Παράξενο.

Κυριακή 04 Μαρτίου 2007

Έχω ανυπομονησία. Ένα μήνα μου είπε ο γιατρός και να που πέρασε χωρίς όμως να θυμηθώ τη ζωή μου. Πάντως τα όνειρα δεν με έχουν εγκαταλείψει. Ιδίως εκείνο με την κοπέλα γίνεται όλο και πιο έντονο. Όλο και πιο παράξενο. Όσο γράφω, μου έχει πει ο γιατρός, τόσο θα ξυπνάνε οι μνήμες και αυτό ακριβώς θα κάνω. Πρέπει να θυμηθώ.

Η νοσοκόμα δεν με βοηθάει καθόλου σε αυτόν τον τομέα. Να μην τρομάζω, λέει, να μην εκπλαγώ από τίποτα. Ας τα θυμηθώ μόνος μου τότε. Μόνος μου δεν θα τρομάξω. Πρέπει να τα βάλω όλα κάτω. Να τα γράψω βήμα-βήμα. Ήταν νύχτα. Έβρεχε. Ένιωθα μέσα μου φλόγα. Εγώ και εκείνη στη μηχανή και... Α, ναι! 0403.

Δεν ξέρω τι είναι αυτός ο αριθμός που μου έρχεται. Κοίταξα, αλλά δεν είναι ούτε η πινακίδα μου, ούτε κάποιος κωδικός από κάρτα.

«Τρέχαμε μες στη βροχή, μες στων σταγόνων τη βουή. Πήγα να γλιστρήσω. Να πέσουμε. Παντού σκοτάδι. Άγριο σκοτάδι». Νιώθω σαν να το έχω ξαναπεί. Σαν... Ναι, το βρήκα! Πετάχτηκα στη βιβλιοθήκη και πήρα ένα παλιό τετράδιο. Αυτό που γράφω μέσα είναι απίστευτο. Έχω ανατριχιάσει...

Θα συνεχίσω όμως να γράφω. Όπως είπε ο γιατρός. Όλες οι σκέψεις μου στο χαρτί. Θα γράψω και αυτό που βρήκα στο τετράδιο, ξανά εδώ στο ημερολόγιό μου. Μοιάζει να είναι ο δικός μου γραφικός χαρακτήρας. Το γράφω και το σκέφτομαι παράλληλα μήπως θυμηθώ.

Μες στη βροχή, μες στων σταγόνων τη βουή ψάχνω κάπου να γλιστρήσω
Πέφτω ξανά, ξέρω δε βγάζει πουθενά, σ΄ άγριο σκοτάδι θα βουτήξω

Κι αν με δεις μετά, στα ρούχα μου φωτιά και χορεύω μέχρι να σβήσω
Κι αν με δεις μετά, τα μάτια χαμηλά κι ένα βήμα κάνω πίσω

Τι με κοιτάς; Δεν μπόρεσα κι ας έτρεξα· μα φρόντισα να μη χαθώ
Λίγο από σένα έκλεψα και πέταξα, μες στον αέρα σου θα ζω...

Μες στη βροχή, σταγόνες δέρνουν το κορμί και σε λίγο ξημερώνει
Μες στη σιωπή, μέσα στου χρόνου τη σχισμή, στη σκηνή τέσσερα τρία

Κι άλλη μια φορά, χορεύω σιωπηλά, τη μορφή σου θα κρατήσω
Κι αν με δεις μετά, στα ρούχα μου φωτιά έχω βάλει να στα αφήσω

Πώς είναι δυνατόν; Σαν να αρχίζει με το όνειρό μου! Και μετά συνεχίζει με νόημα που δεν καταλαβαίνω. Μήπως είχα δει και παλιότερα αυτό το όνειρο; Μήπως είχα ονειρευτεί και τη συνέχεια; Γιατί να γράψω κάτι τέτοιο; Είναι τρομακτικό...

Και ο αριθμός; Το 0403; Μηδέν τέσσερα, μηδέν τρία... Τέσσερις τρίτου! 04/03/2003 έγραφε το εξιτήριο μου από το νοσοκομείο. Άρα τότε τράκαρα. Τράκαρα και κάτι έγινε. Η ψυχή μου! Πες μου πως δεν είναι...

Δευτέρα 12 Μαρτίου 2007

Πώς να αρχίσω τώρα; Γεια σας. Τι γεια σας δηλαδή; Γεια σου εαυτέ μου. Αφού σε μένα μιλάω. Λοιπόν από σήμερα θα κρατάω ημερολόγιο, γιατί μου είπαν ότι είναι ο μόνος τρόπος να ξεπεράσω την αμνησία. Απίστευτο; Θα γράφω λοιπόν τα πάντα. Τα πάντα! Κάθε εβδομάδα θα τα ξαναδιαβάζω, ώστε να μου έρχονται πιο εύκολα οι εικόνες.

Ελπίζω να πετύχει.

Σημειώμα Ελ Ρόι:

Από τις πλέον δυσεπίλυτες περιπτώσεις. Τρία χρόνια οικειοθελούς αμνησίας με ψυχοσωματική εξήγηση. Το σοκ που παθαίνει όποτε του έρχεται στο μυαλό η σκηνή του δυστυχήματος, όταν είχε χάσει τη ζωή της η γυναίκα του, τον επαναφέρει στη φάση μηδέν. Κανονικά θα έπρεπε να έχει αναρρώσει σε διάστημα ενός μήνα, αλλά τότε είναι που πράγματι συνέρχεται, θυμάται και ξεχνάει πάλι τα πάντα.

Η «φωτιά» που αναφέρει συνέχεια είναι τα έντονα φώτα από τα περιπολικά και τα ασθενοφόρα. Ο νους παίζει περίεργα παιχνίδια. Όπως το όνειρο που βλέπει ή οι στίχοι που γράφει. Όπως η νοσοκόμα που αν και έχει περάσει τρία χρόνια δίπλα του, εκείνος δεν την αναγνωρίζει, παρά μόνο κάτι του θυμίζει. Αν φτάσει σε κατάσταση να αποδεχτεί τα πραγματικά γεγονότα και να προχωρήσει, τότε και μόνο τότε της έχει επιτρέψει ο γιατρός να του αποκαλύψει ότι είναι η γυναίκα του. Ότι το «Θεέ μου, είναι νεκρή!» που άκουσε πεσμένος σε μισολιπόθυμη κατάσταση από περαστικούς δεν είχε βάση.

Όλες οι πληροφορίες πρέπει να έρθουν σε συγκεκριμένη σειρά ώστε να μην επηρεαστεί η εγκεφαλική του λειτουργία. Δεν γίνεται πρώτα να τη γνωρίσει σε κατάσταση αμνησίας και μετά να ξυπνήσει η μνήμη της ημέρας του δυστυχήματος όπου τη θεωρεί νεκρή. Μπορεί να οδηγηθεί στο ψυχιατρείο, την έχουν προειδοποιήσει οι ειδικοί. Το ανθρώπινο σύστημα είναι τέλειο από κάθε άποψη και εκείνος απίστευτα τελειομανής. Τόσο που δεν αντέχει στη ζωή του μια παρέκκλιση και επιστρέφει στο μηδέν για να τη διορθώσει.

Αυτά εκμυστηρεύτηκε η νοσοκόμα παραδίδοντάς μου τα ημερολόγια του. Ένα για κάθε τρίμηνο, τρία ολόκληρα χρόνια, δώδεκα τετράδια. Τα κοιτούσα στο δρόμο σκεπτικός. Ήταν σαν να είχε μείνει το μυαλό μου μες στη σιωπή. Μέσα στου χρόνου τη σχισμή, στη σκηνή 04/03. Ένιωθα μέρος του ονείρου του. Στροφή από τους στίχους του.

Μες στη σιωπή, μέσα στου χρόνου τη σχισμή, στη σκηνή τέσσερα τρία
Κι άλλη μια φορά, χορεύω σιωπηλά, τη μορφή σου θα κρατήσω

Παράξενο; Δεν θυμάμαι.

(7)

Ματριόσκα

Ένα ακαταλαβίστικο αυτοκόλλητο προστέθηκε στο διαβατήριο μου ενώ ένα χλωμό, γεμάτο χαρακιές από το κρύο, χοντρό χέρι κάρφωσε μια στάμπα πάνω του.

Γράμματα περίεργα γύρω μου. Σε κάθε γωνιά και ένας πωλητής· μαύρα εισιτήρια, τα περίφημα μπολσόι.

Εικοστός πρώτος όροφος. Ουρανοξύστες δίπλα σε χαμόσπιτα. Πάνε δώδεκα ώρες κλεισμένος σε αυτό το πολυτελές δωμάτιο. Καθόλου φαγητό. Μόνο τσιγάρα, τσιγάρα και νερό.

Η κόκκινη πλατεία μού αρέσει, θέλω να πάω εκεί μα φοβάμαι. Με τρομάζει αυτό το ταξίδι πίσω στο χρόνο.

Έχωσα την παλάμη μου κάτω από τη μάλλινη μπλούζα. Το στήθος μου ζεστό. Νιώθω την καρδιά μου να τρέχει. Πριν δύο μέρες οι Τσετσένοι τίναξαν το Μετρό. Τώρα κλαίω, όχι για τους νεκρούς– νομίζω ήταν τριάντα οχτώ ή τριάντα εννιά. Δεν με νοιάζει για εκείνους τώρα. Κλαίω που δεν μπορώ να αντιμετωπίσω τις φοβίες μου.

Πρέπει να το πάρω απόφαση επιτέλους και να ζήσω... Πότε όμως; Έγινα είκοσι τρία πριν ένα μηνά. Πότε θα γίνω η σκληρή ρώσικη ματριόσκα που αρνείται να σπάσει σε κομμάτια; Πότε;

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Βρήκα το παραπάνω χειρόγραφο στο δωμάτιο 2104 του ξενοδοχείου Vega στη Μόσχα, όπου είχα ταξιδέψει την περασμένη Άνοιξη για ένα επιστημονικό συνέδριο. Πιθανότατα το φύλλο με τις σκόρπιες σκέψεις του εικοσιτριάχρονου είχε ξεχαστεί κάτω από το πορτατίφ του συμπαθητικού γραφείου με θέα το δυτικό μέρος της στάσης Λουμπιάνκα, όπου στις είκοσι εννιά Σεπτεμβρίου έγινε η μία από τις δύο βομβιστικές επιθέσεις από τους Τσετσένους αντάρτες– η άλλη στο σταθμό Παρκ Κουλτούρι.

Ο νεαρός, σύμφωνα με πληροφορίες που κατάφερα να αλιεύσω από τον ρεσεψιονίστ (δύσκολα στην αρχή, αλλά η βότκα ανοίγει στόματα), ήταν Έλληνας από τη Χαλκιδική και είχε κλείσει το δωμάτιο για μακράς διαρκείας παραμονή. Είχε έρθει στην αρχή του έτους για να μάθει τη γλώσσα και έπειτα να συνεχίσει τις σπουδές στα μαθηματικά στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας. Βρισκόταν σε αναζήτηση σπιτιού σε μια από τις ακριβές συνοικίες της πόλης και μέχρι να προκύψει κάτι καλό έμενε στο Vega.

Τα πρώτα έξοδα, κατά την πολύμηνη αυτή προσαρμογή, καλύπτονταν από ένα Ρώσο μεγιστάνα, γείτονά του στη Χαλκιδική κατά τους θερινούς μήνες. Οι γονείς του φοιτητή ήταν φύλακες σε ένα πολυτελές θέρετρο κατοικιών στα τελευταία καταπράσινα, παρθένα μέρη του δευτέρου ποδιού, και έτσι είχαν γνωριστεί με το γνωστό Μοσχοβίτη. Ο τελευταίος ήταν αξιωματούχος στο Κόμμα και με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης πέρασε στην ανώτερη τάξη της νέας Ρωσίας. Ενέργεια, όπλα, μυστική αστυνομία, εκτελέσεις. Ήταν από εκείνους τους ανελέητα σκληρούς γραφειοκράτες-ολιγάρχες.

Ο εικοσιτριάχρονος, ο οποίος δυσκολευόταν να προσαρμοστεί στη νέα του πόλη, επέστρεψε στην Ελλάδα δύο μέρες πριν την άφιξή μου στο Vega. Αφορμή φαίνεται να ήταν το τυφλό διπλό χτύπημα. «Δεν άντεξε στη νεοφιλελεύθερη αγκαλιά της πρώην κόκκινης χώρας», δήλωσε ο ρεσεψιονίστ για να συμπληρώσει: «Όχι ότι παλιότερα ήταν πολύ καλύτερα. Αυτή είναι η Ρωσία: μια ματριόσκα που μετά την Οκτωβριανή επανάσταση κατάπιε τα κομμάτια της σαν τη σκύλα-μάνα που τρώει εκείνα τα νεογέννητα που δε μπορούν να σταθούν στα πόδια τους. Από τότε περνάει τον καιρό της χωνεύοντάς τα –μόνο η βότκα μπορεί να αποκαλύψει διαστρε-

βλωμένες όψεις των κομματιών. Η ματριόσκα πίνει χείμαρρους βότκας –η μυρωδιά του κρυστάλλινου νερού που καίει είναι ακαταμάχητη στην ξύλινη μύτη της– μέχρι να ξεράσει τα κομμάτια της, τις σαπισμένες ελπίδες και τα όνειρα που χάθηκαν κάτω από την μπότα του μουστακαλή Πατερούλη και των παρατρεχάμενων».

Από τότε μου δημιουργήθηκε η έμμονη ιδέα ότι η ματριόσκα, αυτό το δημοφιλές σουβενίρ από τη Ρωσία, λανθασμένα γνωστό και ως «μπαμπούσκα», που έχω σπίτι μου δεν έχει αποκαλύψει όλα της τα μυστικά. Ότι κάτι κρατάει καλά φυλαγμένο στο τελευταίο μικρό κομμάτι της που δε λέει να ανοίξει.

(8)

Λευκή επανάσταση

Για να δούμε αν το άσπρο ηρεμεί.

Δέχτηκα να αρχίσω το πείραμα όχι απλώς για να συμβάλλω στην ανάπτυξη των ερευνητικών μεθόδων και στην εξέλιξη των επιστημονικών θεωριών, αλλά επειδή έπασχαν *και* ο θείος μου *και* ο πατέρας μου. Ο άσπρος ιατρικός μανδύας τούς είχε γίνει για χρόνια μόνιμο ρούχο, όταν ξαφνικά μια μέρα επαναστάτησαν. Έτσι μου αρέσει να το λέω για να βλέπω την εύθυμη πλευρά της τρέλας τους.

Οι συγκυρίες, οι πιθανότητες, η κληρονομικότητα, στριφογύριζαν όλα στο κεφάλι μου. Επηρεασμένος από ένα σωρό βιβλία και ιστορίες που έχω καταβροχθίσει στα χρόνια των σπουδών για το χαρτί της ψυχολογίας, δεν μπορούσα να μείνω αμέτοχος. *Αν δεν το δεις με τα μάτια σου, δεν το καταλαβαίνεις,* λέω πάντα.

Και δεν το λέω μόνο για να το πω. Ήθελα να το δω και το έκανα.

Έλαβα μέρος στην έρευνα του πανεπιστημίου και ντυμένος στα άσπρα σαν όλους τους άλλους γύρω μου, πρέπει να τους πείσω ότι είμαι ένας από εκείνους. Δεν είναι καθόλου εύκολο. Έχω επηρεαστεί και λίγο από τον ξάδερφό μου, το γιο του θείου μου του επαναστάτη, που σαν μυστικός αστυνομικός που είναι, αλλάζει συχνά εμφάνιση και προσωπικότητα για να γίνει ένα με την εκάστοτε συμμορία. Ένα με το στόχο του.

Τώρα θα μου πεις, τι κοινό έχουν οι δικοί του στόχοι με τους κατάλευκους δικούς μου, αλλά, πίστεψέ με, το ίδιο δύσκολο είναι να πείσω κι εδώ τους αγωνιστές ότι η δική τους επανάσταση απέναντι στο σύστημα της λογικής είναι και δική μου. Λέξεις όπως ζουρλομανδύας, τρέλα, ψυχιατρείο είναι απαγορευμένες, για να μη βρεθείς έξω από το σύστημα.

Βγαίνω για το πρωινό και για τις καλημέρες. Δεν πρέπει να καταλάβουν ότι κάτι μαγειρεύω και αν με δουν να μη δίνω σημασία σε κανέναν, παρά μόνο στο γραπτό μου, θα αρχίσουν οι υποψίες. Επέστρεψα.

Δεν πρέπει να χάσω τη συνοχή. Έλεγα αρχικά να το κάνω σε στιλ ημερολογίου και να γράφω κάθε βράδυ, αλλά θα χάσω πολλά συναισθήματα της στιγμής έτσι. Πράγματα που σου κάνουν εντύπωση, πράγματα σημαντικότατα για την έρευνα μου πρέπει να αποτυπώνονται στο άσπρο. Τη νύχτα θα αλλάξει ύφος το κείμενο και δεν το θέλω. Θα γράφω με επιστημονικούς όρους συνεπαρμένος από τα αποτελέσματα της έρευνας και θα χάσει την απλότητα του. Είπαμε, πρέπει να γίνω σαν εκείνους. Οπότε μέχρι τις εννιά. Μέχρι να κλείσουν τα φώτα. Μετά θα τα αφήνω όλα.

Δεν θέλω να εκμεταλλευτώ την επαγγελματική μου ιδιότητα σε καμία στιγμή της έρευνας και να ζητήσω γραφείο το βράδυ για δουλειά ή ένα λάπτοπ. Ούτε καν δική μου αίθουσα θέλω. Ζήτησα συγκάτοικο, όλα πρέπει να μοιάζουν πιστευτά.

Ο ξάδερφος πάντα έλεγε να προσέχεις σε μια αποστολή μέχρι και την παραμικρή λεπτομέρεια, αλλά ταυτόχρονα να μην υπερβάλεις. Να μην ξεπεράσεις και τα δικά τους όρια, γιατί πάλι κινδυνεύεις να φανερωθείς. Οι κινήσεις να είναι πάντα προσεγμένες. Όλα προμελετημένα και αν σου βγει και αυθορμητισμός εντός ορίων ακόμη καλύτερα. Και εμένα η αλήθεια είναι ότι ευτυχώς μου βγαίνει προς το παρόν άνετα. Δεύτερη μέρα είμαι μέσα και από το πρωί που ξεκίνησα να γράφω μοιάζω να έχω γίνει, σε πρώτη φάση, τουλάχιστον αποδεκτός.

Βγαίνω για το μεσημεριανό και μερικές συζητήσεις. Δεν θέλω να κάθομαι ακόμη με τις ώρες μαζί τους. Φοβάμαι μην πω κάτι και αποκαλυφθώ. Μην αρχίσω καμιά τρελή αλληλουχία λογικών επιχειρημάτων και ξεφύγω. Η ψυχολογία είναι μια επιστήμη γεμάτη κανόνες και αποκλίσεις. Για κάθε πράξη υπάρχει λόγος και αν δεν είναι προφανής, τότε υπάρχουν δέκα υποθετικοί που αποκλείοντάς τους αργά και σταθερά καταλήγεις σε μια πρώτη λύση.

Ορίστε, ξέφυγα πάλι. Αυτό φοβάμαι μη γίνει και εκεί. Μην ακούσω τρέλες και προσπαθώ να τις εξηγήσω. «Αμέσως, έρχομαι!» Το μεσημεριανό που έλεγα.

Ήταν πραγματικά εντυπωσιακές οι συζητήσεις που έγιναν στο τραπέζι. Δεξιά μου για τα αστικά προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας. Αριστερά καθημερινές ιστορίες συνανθρώπων που συγκλονίζουν. Το θέμα που έθεσε ο συνάδελφος εποπτεύων ιατρός για αποτοξίνωση άγχους με ασκήσεις πρεμίας έμοιαζε εντελώς βαρετό.

Πώς μπορεί να είναι όλοι αυτοί «επαναστάτες»; Μα δεν φαίνονται έτσι. Μήπως τους έχει χαλαρώσει το άσπρο; Μήπως η τρέλα τους ξεπηδά βγαίνοντας από τις πόρτες της κλινικής; Δεν καταλαβαίνω γιατί οι συγκεκριμένοι συγκάτοικοι να είναι πιο τρελοί από τους έξω. Μήπως ο πατέρας και ο θείος είχαν απλώς ένα ξέσπασμα και τους αφήσαμε χωρίς ουσιαστικό λόγο μία πενταετία μέσα; Θα το χαρακτήριζα τραγικό.

Από την άλλη δεν είναι άσχημα στην κλινική. Μερικοί μάλιστα δείχνουν να το διασκεδάζουν. Δεν ξέρω· μου βγάζουν την αίσθηση ότι αν τους πω να έρθουν έξω μαζί μου, θα απαντήσουν όχι, χωρίς δεύτερη σκέψη. Σαν να βγαίνουν στο μαύρο και να ξέρουν ότι το άσπρο θα μείνει για πάντα πίσω τους.

Μήπως το ξέσπασμα είναι ένα είδος αφορμής για αναζήτηση του λευκού και της πραότητας; Μήπως κάποιοι με ανεπτυγμένη αίσθηση αυτοσυντήρησης μπορούν με ορμονική διαταραχή να προκαλέσουν την κατάλληλη εκκένωση νευρώνων που θα τους οδηγήσουν στην κλινική; Στο άσπρο; Είναι η φύση πίσω από όλα αυτά; *Όχι. Όχι, πάλι.*

Ξεφεύγει το γραπτό. Δεν πρέπει με τίποτα να αποκτήσει επιστημονικό υπόβαθρο. Με τίποτα! Θα μου χαλάσει όλα τα σχέδια. Και μόνο στη σκέψη να πέσει σε ακατάλληλα χέρια τρελαίνομαι. Θα με πετάξουν κατευθείαν έξω. Όχι μόνο οι συγκάτοικοι, αλλά και κάποιοι από το προσωπικό. Δεν είναι όλοι γνώστες της έρευνας. Ζήτησα από το διευθυντή να μείνει κρυφό σε αρκετούς υπαλλήλους ώστε να δω την πραγματική τους συμπεριφορά απέναντί μου σαν να ήμουν κανονικός τρόφιμος. Όλες οι λεπτομέρειες μετράνε. Έτσι δεν είναι ξάδερφε;

3η μέρα - Πρωί

Το άφησα απότομα χτες γιατί άκουσα βήματα να πλησιάζουν και έκρυψα γρήγορα το χαρτί κάτω από το μαξιλάρι. Μια κόλλα αναφοράς έχω, σαν αυτές που έχει έξω η γραμματεία, για να μην προκαλέσω. Για να γράφω έχω ένα σπασμένο κομμάτι μολυβιού το οποίο έξυσα μόνος μου υπομονετικά την πρώτη μέρα σε μια γωνία. Δεν μπορούσα να θυμηθώ αν η κοπέλα έξω ήταν στο κόλπο για να της ζητήσω, γιατί δεν επιτρέπεται να έχω αιχμηρό αντικείμενο. Μην καταστρέψω και το πείραμα από την πρώτη μέρα. Κουράστηκα λίγο παραπάνω, αλλά τώρα μια χαρά.

Σε λίγο έχει πρωινό. Πηγαίνω από τώρα έξω.

3η μέρα - Μεσημέρι

Παρατηρούσα τις συμπεριφορές σήμερα. Αρχίζω να δυσκολεύομαι να καταλάβω ποιος έχει στα αλήθεια σοβαρό, χρόνιο πρόβλημα και ποιος έπαθε κάτι από σοκ. Νόμιζα ότι θα τα παίζω στα δάχτυλα αυτά, αλλά το άσπρο μάλλον ηρεμεί και την αιχμηρότητα της σκέψης. Παράλληλα χάνεται και η αιχμηρότητα στο κομμάτι από το μολύβι μου. Θα το ξύσω στο μεσημεριανό. Βγαίνω έξω για κουβέντα.

4η μέρα - Μεσημέρι

Είναι πάντως παράξενο που όσο προχωράνε οι μέρες έχω να γράψω συνεχώς λιγότερα. Νόμιζα ότι θα συνέβαινε το αντίθετο. Ότι συμπεράσματα και αιτίες θα κατέκλυζαν το μυαλό και δεν θα μου έφτανε το τετρασέλιδο χαρτί για να τα καταγράψω. Κι όμως, έχει ακόμη τόσο κενό. Ωραίο το άσπρο. Ηρεμεί...

«Έρχομαι!» Τα παιδιά. Είχαμε αφήσει μια κουβέντα στη μέση.

6η μέρα - Απόγευμα

Με δυσκολία γράφει αυτό το μολύβι. Αργότερα θα ζητήσω κρυφά από έναν δικό μου ένα καινούργιο. Έχει βραδινή βάρδια, είναι έμπιστος.

Μέχρι τότε να πω ότι κατέληξα σχεδόν στο κενό. Τόσα χρόνια σπουδών για να μάθω τι; Να δω ότι η λογική είναι σχετική; Ότι το παράλογο δεν έχει σύνορα και δεν μένει στους τοίχους μιας κλινικής; Ότι ο κόσμος βουτηγμένος στην επανάσταση ήταν, είναι και θα είναι σε κάθε σπιθαμή της γης και σε κάθε σπιθαμή του χρόνου; Κι εγώ τι κάνω εδώ; Αφού δεν βλέπω το πρόβλημα πώς να φτάσω πιο γρήγορα στη λύση;

Μόνο το άσπρο. Ίσως εκεί κρύβεται το μυστικό. Και κοιτώντας την τελευταία από τις τέσσερις σελίδες του χαρτιού να παραμένει λευκή, νομίζω ότι κάτι σκέφτηκα. Ίσως η επανάσταση τελικά να έχει αίσιο τέλος. Θα τα γράψω όλα αύριο με το καινούργιο μολύβι!

Λες; Ξάδερφε λες; Αποστολή επιτυχημένη;

Σημείωμα Ελ Ρόι:

«Κατασχέθηκε από τον τρόφιμο Νικόλαο Σ. Αρτέμη με Α.Μ. 4618. Ο φύλακας τον συνέλαβε όταν του ζήτησε μολύβι και του αποκάλυψε το τετρασέλιδο κείμενο. Κατείχε ήδη εδώ και έξι μέρες αιχμηρό αντικείμενο από μόλυβδο, χωρίς περαιτέρω συνέπειες. Το χαρτί είχε κλαπεί από τη γραμματεία.

Υπενθυμίζω το ιστορικό του ασθενούς για την ανάπτυξη των ερευνητικών μεθόδων και την εξέλιξη των επιστημονικών θεωριών. Πάσχει από σχιζοφρένεια κληρονομικής μορφής. Έχουν νοσηλευτεί στο παρελθόν ο πατέρας του και ο θείος του. Αυτή τη στιγμή νοσηλεύεται με τον ξάδερφό του στο ίδιο δωμάτιο. Συμπτώματα μυθομανίας και διαστρέβλωσης της πραγματικότητας. Προτείνεται η άσπρη μέθοδος».

Αυτά έγραφε η αναφορά του Χ.Τ., διευθυντή της ψυχιατρικής κλινικής στην οποία νοσηλεύεται ο Νικόλας Σ. Αρτέμης. Αντίγραφο του φακέλου της αναφοράς μαζί με το τετρασέλιδο κείμενο του τροφίμου έφτασε στα χέρια μου από συγγενή του ασθενή.

Άσπρη μέθοδος είναι η παραμονή του σε ένα ολόλευκο δωμάτιο, με δεμένα χέρια και πόδια σε λευκό ιατρικό κρεβάτι. Η παραμονή είναι τουλάχιστον σαρανταοκτάωρη για να καταπραΰνει την επανάστασή του.

Λογικό; Σχετικό.

(9)

Να τραγουδήσω στη Μαρία

Άρχισα σήμερα να μαθαίνω κιθάρα μόνος μου στο νοσοκομείο, κι ας είμαι ακόμα ζαλισμένος από τα φάρμακα και έχω παραισθήσεις. Τηλεόραση δεν θέλω να βλέπω, τη σιχαίνομαι, και όλοι οι φίλοι μού φέρνουν βιβλία. Μα βαριέμαι να ξεφυλλίζω και να ψάχνω τα νοήματα πίσω από τις λέξεις, προτιμώ την καθαρή φωνή της μουσικής. Να ΄ναι καλά ο υπουργός που ενδιαφέρθηκε για μένα και διέταξε να με βάλουν σε δικό μου δωμάτιο κι έτσι δεν θα ενοχλώ κανέναν με τα γρατζουνίσματά μου.

Είναι η πρώτη φορά στη ζωή μου που μένω μόνος σε ένα δωμάτιο. Είμαι διάσημος πια, όλη η Ελλάδα έχει μάθει το όνομά μου, έτσι μου λένε οι φίλοι, με δείχνουν οι τηλεοράσεις. Δεν ξέρω αν έγινα διάσημος και στην πατρίδα, να θυμηθώ να ρωτήσω. Θα χαρούν οι γονείς μου και τα αδέρφια μου. Όταν πρωτοήρθα πριν τέσσερα χρόνια, κοιμόμουνα σ΄ ένα υπόγειο με άλλους έξι στο πάτωμα και δεν μου μίλαγε κανείς Έλληνας, παρά μόνο το αφεντικό στην οικοδομή για να με βρίσει. Τώρα κοιμάμαι μόνος σε δικό μου δωμάτιο, έχω μια νοσοκόμα να με προσέχει μέρα–νύχτα και διαρκώς θέλουν να μου πάρουν συνέντευξη κάτι δημοσιογράφοι. Όταν πρωτοήρθα βέβαια είχα δύο πόδια και σκαρφάλωνα σβέλτα στη σκαλωσιά, τώρα έχω ένα πόδι γιατί το άλλο μου το κόψανε προχθές.

Ήταν δύσκολη η εγχείρηση, κράτησε έξι ώρες μου είπαν, αλλά δεν κατάλαβα πολλά, γιατί ήμουν ναρκωμένος. Μετά πόναγα πολύ και σήμερα πονάω, αλλά δεν γινόταν αλλιώς, είπαν οι γιατροί, η σφαίρα είχε σφηνωθεί στο κόκαλο πάνω από το γόνατο και είχε κάνει μεγάλη ζημιά. Αργότερα είπαν πως θα προσπαθήσουν να μου βάλουν μεταλλικό πόδι, αλλά είναι νωρίς ακόμα για να σκέφτομαι πότε θα ξαναπερπατήσω.

Σήμερα ήρθε ο φίλος μου ο Ντερέσε και μου έδειξε το πρόσωπο εκείνου του ανθρώπου στην εφημερίδα. Μου φάνηκε καλό παιδί, καλοχτενισμένο, δεν κατάλαβα γιατί ήθελε να με σκοτώσει. Τον συνέλαβαν μια μέρα μετά που με πυροβόλησε στο δρόμο, όταν έριξε και στον Αλβανό. Άλλες τέσσερις σφαίρες πριν από μένα, σύνολο έξι. Ήθελε να τρώει έναν κάθε μέρα, σαν τα παγωτά που τρώνε τα παιδιά.

Διάβασα στην εφημερίδα πως είπε για μένα ότι με πυροβόλησε επειδή ήμουν μαύρος. Είχα μάθει να με κοροϊδεύουν επειδή είμαι μαύρος, πρώτη φορά με πυροβολούν. Ευτυχώς εμένα με βρήκε στο πόδι, γιατί τον Αλβανό τον βρήκε στο κεφάλι και τον ξάπλωσε επιτόπου. Όταν ένιωσα το κάψιμο στο πόδι, μου έφυγε το πανέρι με τα γυαλιά από το χέρι και με-

ρικά έσπασαν στο δρόμο. Πολύ στενοχωρήθηκα που έσπασαν, αλλά μετά είδα το αίμα και φοβήθηκα.

Είναι άσχημο να περπατάς κουρασμένος στο δρόμο για να πουλήσεις γυαλιά και ξαφνικά να ακούς ένα μπαμ και να χάνεις το πόδι σου. Οι φίλοι μου είναι οργισμένοι με ό,τι έγινε και θέλουν να ξεσηκωθούν. Εγώ τους λέω να μην στενοχωριούνται γιατί δεν έγινε κάτι σοβαρό, απλώς ήμουν άτυχος. Ή μάλλον δεν ήμουν άτυχος, τυχερός ήμουν, ο Αλβανός ήταν άτυχος που έμεινε στον τόπο. Μου είπαν πως το παιδί που μας πυροβόλησε θα δικαστεί και θα φάει ισόβια, γιατί σκότωσε δύο και τραυμάτισε τέσσερις. Καλό είναι αυτό, γιατί αλλιώς θα έτρωγε κι άλλους. Το θέμα είναι μην αρχίσουν κι άλλοι να βγαίνουν στους δρόμους και πυροβολούν, γιατί αυτό θα είναι μεγάλο πρόβλημα. Εγώ είμαι ξαπλωμένος τώρα και δεν κινδυνεύω, αλλά οι υπόλοιποι θα πρέπει να προσέχουν.

Μου αρέσει να γρατζουνάω την κιθάρα και ένας γιατρός μου είπε πως, μεθαύριο που έχει εφημερία, θα μου δείξει να παίζω τραγούδια. Ξέρω ποιο θα είναι το πρώτο πράγμα που θα κάνω όταν βγω από εδώ μέσα. Θα πάω κάτω από το σπίτι της Μαρίας να της τραγουδήσω με την κιθάρα μου. Η Μαρία είναι η πιο όμορφη Ελληνίδα που έχω γνωρίσει, γιατί είναι η μόνη Ελληνίδα τόσα χρόνια που μου χαμογέλασε. Περνάω κάτω από το σπίτι της και αυτή ψωνίζει συνέχεια γυαλιά ηλίου από μένα και τα κάνει δώρο στις φίλες και στα ανίψια της. Κι εγώ της κάνω σκόντο από μόνος μου και της αφήνω τα γυαλιά όσο τα αγοράζω. Δεν θέλω να βγάζω λεφτά από τη Μαρία, γιατί νιώθω ευτυχισμένος κάθε φορά που μου χαμογελάει.

Ελπίζω να με έχει δει στην τηλεόραση η Μαρία. Είμαι σίγουρος πως θα με αναγνώρισε κι ας λένε οι Έλληνες πως εμείς οι μαύροι είμαστε όλοι ίδιοι στη φάτσα. Η Μαρία με συμπαθεί και το ξέρω πως θα χαρεί για μένα. Θα πάω να της τραγουδήσω κάτω από το σπίτι της, γιατί όλες τις μέρες που είμαι εδώ μέσα κλεισμένος όλο αυτήν σκέφτομαι. Μάλλον είναι ευκαιρία τώρα να της πω πόσο την αγαπώ και τη θέλω. Δεν νομίζω να την πειράξει που θα έχω μόνο ένα πόδι, εδώ δεν την πείραζε που είμαι μαύρος.

Ήρθαν πολλοί να με δουν τις τελευταίες μέρες. Άλλοι ήταν θυμωμένοι με ό,τι έγινε, άλλους τους είδα να με λυπούνται. Αν εξαιρέσω τους δυο κολλητούς μου, όλοι οι άλλοι με κουράζουν γιατί είμαι ζαλισμένος από τα φάρμακα. Εγώ θέλω να είμαι μόνος για να μαθαίνω την κιθάρα μου,

να μπορέσω να τραγουδήσω στη Μαρία. Όμορφο όνομα το Μαρία, όμως όταν θα παντρευτούμε θα τη φωνάζω χαϊδευτικά Αϊράμ για να μου θυμίζει τη γλώσσα μου. Το Αϊράμ είναι το όνομα Μαρία γραμμένο ανάποδα, όπως ανάποδα μου τα έφερε η ζωή.

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Το παραπάνω κείμενο αποτελεί παράθεση αποσπασμάτων –κομμένων από την αρχισυνταξία της εφημερίδας– από τη μοναδική συνέντευξη που έδωσε ο Νουρ Χασάν, κατά τη διάρκεια νοσηλείας του στο νοσοκομείο, σε δημοσιογράφο ο οποίος τυχαίνει να είναι καλός μου φίλος.

Ο Νουρ Χασάν ήταν ένας από τους έξι μετανάστες που δέχθηκαν αναίτια ρατσιστική επίθεση στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα από εικοσιτριάχρονο νεαρό, μέλος ακροδεξιάς ομάδας που δραστηριοποιείται έντονα στο κέντρο της Αθήνας.

Πλατεία Αττικής, Αμερικής, Άγιος Παντελεήμονας, Ομόνοια. Μόνο λίγες από τις περιοχές που συνθέτουν την Γκουέρνικα της Ελλάδας. Μία από τις πολλές Γκουέρνικες του κόσμου. Από αυτές που θα δώσουν έμπνευση στον Πικάσο του εικοστού πρώτου αιώνα να αντικαταστήσει τα πανικοβλημένα άσπρα πρόσωπα με μαύρα, καφετιά ή κιτρινωπά. Ενώ ένα τραγούδι για τη Μαρία θα ακούγεται στο βάθος, αδύναμο, ανάμεσα σε μελωδίες μίσους και φρίκης.

(10)

Ο φλεγόμενος άνθρωπος

Είμαστε με τους αδικημένους.

Αυτούς με το ξεραμένο στόμα, που ο αέρας τους όλο και λιγοστεύει και οι ανοιχτές πληγές τους τσούζουν στις ανελέητες ακτίνες του ήλιου.

Είμαστε με τους ανέκφραστους.

Αυτούς που έχουν ραμμένα τα χείλια και τα βλέφαρα, και είναι ανίκανοι, πλέον, να δείξουν τι νιώθουν.

Είμαστε με τους απελπισμένους.

Αυτούς με τις σκουριασμένες ψυχές που δεν αντέχουν να ζουν άλλο μέσα σε εξαθλιωμένα σώματα.

Είμαστε με τους κουρασμένους.

Αυτούς που δεν έχουν το κουράγιο να πετροβολήσουν όσους ευθύνονται για τα δεινά τους.

Είμαστε με τους φοβισμένους.

Αυτούς που η σκελετωμένη καρδιά τους είναι ικανή για την πιο βαθιά μαχαιριά. Αυτούς που η αιματοβαμμένη ψυχή τους μπορεί να καταφέρει το πιο ισχυρό χτύπημα. Με αυτούς που κουβαλούν τα πυρωμένα βέλη στις καμπουριασμένες πλάτες τους και στις χούφτες κρατούν σφιχτά καυτές σπίθες.

Θέλει άραγε πολύ μια σπίθα να καταλήξει σε πυρκαγιά; Όχι.

Αυτοί είναι που προκάλεσαν τη φωτιά η οποία σιγά-σιγά απλώνεται σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι στάχτες τους μας δίνουνε φως.

Αλληλεγγύη στους αυτοπυρπολημένους ήρωες!

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Το παραπάνω αποτελεί μέρος φυλλαδίου, σχετικό με την εξέγερση του αιγυπτιακού λαού στις αρχές του 2011, το οποίο έπεσε στα χέρια μου ενώ βρισκόμουν σε εμπορικό κέντρο του τότε φλεγόμενου Κάιρου. Δυτικοί υποστηρικτές του απελευθερωτικού κινήματος μοίραζαν στους περαστικούς φυλλάδια αλληλεγγύης για τον αγώνα των εξαθλιωμένων.

Ενώ διάβαζα τις παραπάνω γραμμές, τρεις απελπισμένοι έβαλαν στα ρούχα τους φωτιά και στο αίθριο του πολυτελούς εμπορικού κέντρου άρχισαν τον τελευταίο τους ανατριχιαστικό, μακάβριο χορό.

Η ψυχή μου σείστηκε όταν τα μάτια μου διασταυρώθηκαν με τα ματιά ενός εκ των τριών αυτοπυρπολημένων. Αν και ήταν ένας εξαθλιωμένος, τώρα οι κόρες των ματιών του είχαν διασταλεί λες και βρισκόταν σε διονυσιακό όργιο –ένας φλεγόμενος δερβίσης σε έκσταση– και τα βλέφαρά του είχαν σηκωθεί ψηλά αποκτώντας όψη ακανόνιστων αγκαθιών.

«Μην τρομάζεις, ξένε. Το αγκάθινο στεφάνι είναι που ξεπροβάλλει αργά μέσα από το σαπισμένο κρανίο μου. Στα 33 μου χρόνια γιορτάζω τη βασιλεία μου. Τη βασίλεια μας. Την ανάληψη στην κοιλάδα των φλεγόμενων δερβίσηδων.

»Μην είσαι άπιστος Θωμάς, ξένε. Κοίταξε τα τρυπημένα χέρια μου. Μέσα σε τούτες εδώ τις τρύπες έκρυβα τις σπίθες που τώρα σκορπάω στο χώρο. Έλα να χορέψεις μαζί μου. Ο πόνος που νιώθω τώρα είναι ασύγκριτος –ο ελάχιστος πόνος που οδηγεί στην ανακούφιση!– με τον πόνο που ένιωθα έξω από τη φωτιά, στην αληθινή ζωή. Τώρα καίγεται το σώμα μου· τότε καιγόταν καθημερινά η ψυχή μου. Έλα ξένε, μη φοβάσαι: γίνε στάχτη μαζί μας!» μου φώναξε με τα μάτια του.

Οι Δυτικοί ακτιβιστές συνέχισαν να μοιράζουν τα φυλλάδια και πολλοί περαστικοί έπιαναν τη μύτη τους, καθώς η μυρωδιά της καιγόμενης σάρκας ήταν ανυπόφορη.

«Αλληλεγγύη», είπα χαμηλόφωνα γυρνώντας την πλάτη και επιτάχυνα το βήμα προς την αντίθετη κατεύθυνση, όπως έκανε ο περισσότερος κόσμος. Ύστερα δίπλωσα το φυλλάδιο και το έβαλα στην τσάντα με τα τουριστικά σουβενίρ, σαν κι αυτά που είχε αγοράσει ο περισσότερος κόσμος.

Είχα πολλά ψώνια ακόμη να κάνω· όπως και ο περισσότερος κόσμος.

(αντί επιλόγου)

Το μοναχικό δέντρο

Πολλές φορές ταυτίζομαι με τα δέντρα. Με τα μοναχικά δέντρα.

Εκείνα που στέκουν στους ξεραμένους αγρούς και στις απόκρημνες πλαγιές απλώνοντας τα κουρασμένα κλαριά τους στον ουρανό. Εκείνα που έχουν μεγάλες ρίζες βαθιά στα σκοτεινά σωθικά της γης· αγκαλιάζοντας τις πέτρες και αδιαφορώντας για τα θρεπτικά στοιχεία του χώματος. Εκείνα που έχουν πάψει να βγάζουν καρπούς. Όσο κι αν δυναμώνει η καταιγίδα, ξεσκίζοντάς τους τη σάρκα, εκείνα επιμένουν να μη βγάζουν μήτε καρπούς, μήτε φύλλα. Και είναι παρατημένα ακόμη και από τα παράσιτα και τις ασθένειες. Αγαπώ τα καθάρια δέντρα.

Το κοράκι και η κουκουβάγια –τα μοναχικά πτηνά– μπορεί να σταθούν πάνω τους και η ανάσα τους να δώσει πνοή στα μοναχικά δέντρα. Μα μόνο για λίγο. Η μοίρα τους ίσως τελικά είναι να πορεύονται σε λιακάδες και καταιγίδες μόνα τους.

«Αγαπήστε με άνθρωποι για αυτό που είμαι, όχι για τους καρπούς μου, ούτε για την ομορφιά μου», φαίνεται να φωνάζει το κάθε μοναχικό δέντρο χωριστά. «Αγαπήστε με και αφήστε με να γίνω αυτό που είμαι: καθάριο δέντρο με περήφανα κλαριά. Κι όσο οι ρίζες μου φτάνουν στα χαμηλά, τόσο τα κλαριά μου θα ανεβαίνουν ψηλότερα».

Οι περισσότεροι αδιαφορούν στο κάλεσμα των μοναχικών δέντρων. Λίγοι κάθονται στην αδύναμη μα αληθινή σκιά τους και χαίρονται να κοιτούν προς τα πάνω. Τα μοναχικά δέντρα δεν φημίζονται για τη σκιά τους, δεν κρύβουν τον ουρανό από το βλέμμα του περιηγητή που θα ξεκουραστεί ακουμπώντας την πλάτη του στον κορμό τους.

Τα μοναχικά δέντρα νιώθουν εγκαταλελειμμένα. Μα δεν έχουν άλλη επιλογή παρά να στέκουν εκεί με την ελπίδα να περάσει κάποιος περαστικός –άνθρωπος, κοράκι ή κουκουβάγια θα ΄ναι, δεν τους μέλλει– και να μιλήσει έστω για λίγο μαζί τους.

Τα μοναχικά δέντρα είναι διωγμένα από το δάσος διότι δε θέλησαν να ζήσουν όπως ένα συνηθισμένο δέντρο. Πέταξαν από πάνω τους καρπούς και φυλλωσιές με την ελπίδα τα κλαριά τους να φτάσουν κοντύτερα στα αστέρια. Και τώρα στέκουν κουρασμένα και απελπισμένα στο γυμνό τοπίο, καθώς ο μοναχικός τους αγώνας φαίνεται να αποτυγχάνει.

Πολλές φορές ταυτίζομαι με τα δέντρα. Με τα μοναχικά δέντρα. Για αυτό ήρθα εδώ.

Και ήρθα για να μείνω.

Σημείωμα Ελ Ρόι:

Ο Λ.Ι., συγγραφέας του παραπάνω κειμένου, βρέθηκε κρεμασμένος σε ένα δέντρο. Το υστερόγραφο, το οποίο εσκεμμένα παρέλειψα από την προηγούμενη σελίδα, έλεγε: «Τα μοναχικά δέντρα είναι καταραμένα, δεν έχουν από πού να κρεμαστούν».

Το κείμενο ήταν γραμμένο σε μια τσαλακωμένη κόλλα, χωμένη καλά στην τσέπη του. Είχα βρει το πτώμα του λίγες ώρες μετά την αυτοκτονία, όμως απέκρυψα το σημείωμα από τις αρχές καθώς περιπλανιόμουν σε μια απόκρημνη πλαγιά ψάχνοντας για δέντρα κι εγώ.

Για μοναχικά δέντρα.

συντελεστές & δημιουργική διαδικασία

Το εγχείρημα «Ματριόσκα» ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2011 και ολοκληρώθηκε το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Τα δεκατρία μέλη της ομάδας –πολλά από τα οποία δεν έχουν συναντηθεί ποτέ– συνεργάστηκαν μέσω του διαδικτύου κατά τη διάρκεια ολόκληρης της δημιουργικής διαδικασίας. Βρίσκονται σήμερα διασκορπισμένα σε έξι διαφορετικές πόλεις: Ιωάννινα, Θεσσαλονίκη, Πολύκαστρο, Αθήνα, Ηράκλειο Κρήτης και Γκρόνιγκεν Ολλανδίας.

Οι ιστορίες είναι των Βασίλη Κωστάκη (Έμα, Κουρτίνα, Ο Φλεγόμενος Άνθρωπος, Το Μοναχικό Δέντρο), Άκη Βαΐου (33 Μίλια, Ανάσα Τετάρτου Κόσμου, 0403, Λευκή Επανάσταση), Βασίλη Ντούρου (Βίλυ, Ματριόσκα) και Γιάννη Φαρσάρη (Να τραγουδήσω στη Μαρία), οι οποίοι έμειναν κρυμμένοι μέχρι το τέλος για τους σκοπούς του έργου.

Οι φωτογραφίες είναι του Ηλία Κατσούρα (Έλιος). Ο Ηλίας θα ήθελε να ευχαριστήσει την Claudia και την Καίτη Πάλλα για τη βοήθεια και την έμπνευση που πρόσφεραν.

Για τη μουσική του έργου συνεργάστηκαν οι Γιάννης Καρακατσανίδης, Αριστοτέλης Καλύβας, Δημήτρης Τσαπάρας, Χρήστος Κυριακόπουλος, Ανθή Κύρκου, Αποστόλης Τζίμας, Νάσσια Ριμπά, Θωμάς Νάστος και Βασίλης Κωστάκης.

η μουσική της Ματριόσκα

Ο φλεγόμενος άνθρωπος - Anthie & The UpStairs Band

μουσική: Γιάννης Καρακατσανίδης
πιάνο: Ανθή Κύρκου
κρουστά: Δημήτρης Τσαπάρας
μίξη: Θωμάς Νάστος
Από μια ιδέα του Γιάννη Δημόπουλου.

Sinking - The UpStairs Band

στίχοι & μουσική: Γιάννης Καρακατσανίδης
φωνή & κρουστά: Δημήτρης Τσαπάρας
φωνητικά: Νάσσια Ριμπά
κιθάρες & τρομπέτα: Γιάννης Καρακατσανίδης
ηλεκτρικό μπάσο: Χρήστος Κυριακόπουλος
μίξη: Θωμάς Νάστος

The expatriate song - Anthie & The UpStairs Band

μουσική: Βασίλης Κωστάκης
πιάνο: Ανθή Κύρκου
τρομπέτα: Γιάννης Καρακατσανίδης
μίξη: Θωμάς Νάστος

33 miles - The UpStairs Band

στίχοι: Βασίλης Κωστάκης
μουσική: Γιάννης Καρακατσανίδης
φωνή: Αριστοτέλης Καλύβας
κιθάρες: Χρήστος Κυριακόπουλος & Γιάννης Καρακατσανίδης
ηλεκτρικό μπάσο: Χρήστος Κυριακόπουλος
ακορντεόν & πλήκτρα: Γιάννης Καρακατσανίδης
κρουστά: Δημήτρης Τσαπάρας
μίξη: Θωμάς Νάστος

0403 - The UpStairs Band

στίχοι: Βασίλης Κωστάκης, Γιάννης Καρακατσανίδης & Άκης Βαΐου
μουσική: Γιάννης Καρακατσανίδης
φωνή: Αποστόλης Τζίμας
φωνητικά: Χρήστος Κυριακόπουλος
κιθάρες: Χρήστος Κυριακόπουλος, Γιάννης Καρακατσανίδης & Θωμάς Νάστος
ηλεκτρικό μπάσο: Χρήστος Κυριακόπουλος
κρουστά: Δημήτρης Τσαπάρας
μίξη: Θωμάς Νάστος

Το τρένο - Anthie

μουσική: Γιάννης Καρακατσανίδης
πιάνο: Ανθή Κύρκου
μίξη: Θωμάς Νάστος

Το μοναχικό δέντρο - Anthie

μουσική: Γιάννης Καρακατσανίδης
πιάνο & φωνητικά: Ανθή Κύρκου
μίξη: Θωμάς Νάστος

Το τέλος του Ελ Ρόι - Anthie

μουσική: Βασίλης Κωστάκης & Ανθή Κύρκου
πιάνο: Ανθή Κύρκου
μίξη: Θωμάς Νάστος

Οι ηχογραφήσεις έγιναν στα studio Blue Flames στο Κιλκίς, Cue στη Θεσσαλονίκη (σε Kawai RX-3 Grand Piano) και Vision of Sound στα Ιωάννινα. Η μίξη και η επιμέλεια όλων των κομματιών έγινε στο Vision of Sound.

η έντυπη έκδοση της Ματριόσκα συνοδεύεται από cd
κατεβάστε όλα τα κομμάτια δωρεάν από τη σελίδα του βιβλίου

Το βιβλίο του Ελ Ρόι «Ματριόσκα» διορθώθηκε και σελιδοποιήθηκε στα Γιάννενα. Τυπώθηκε σε χίλια αντίτυπα στο τυπογραφείο Δεκάλογος για λογαριασμό των βορειοδυτικών εκδόσεων.

Η μουσική του έργου κυκλοφορεί με την υποστήριξη της Antelma Music και του Στάθη Δρογώση.

Το e-book του βιβλίου κυκλοφορεί ελεύθερα και δωρεάν, όπως όλα τα e-books των βορειοδυτικών εκδόσεων.

Επισκεφθείτε και την ιστοσελίδα του βιβλίου στο http://www.matrioska.info/

Βορειο δυτικές εκδόσεις

Ματριόσκα είναι η παραδοσιακή, ξύλινη ρωσική κούκλα μέσα στην κούκλα. Καθώς τα κομμάτια της ανοίγουν, με κάθε μικρότερη μορφή που εμφανίζεται αποκαλύπτονται όλο και σκοτεινότερα μυστικά.

Ταυτόχρονα, Ματριόσκα είναι ένα πολυσυλλεκτικό έργο δεκατριών ανθρώπων που ποτέ δεν συναντήθηκαν όλοι μαζί. Λόγος, εικόνα και μελωδία συνθέτουν την όψη μιας χώρας που φθηναίνει και με κάθε γύρισμα σελίδας μοιάζει όλο και περισσότερο με τις ασπρόμαυρες σκέψεις και πράξεις μας.

Βορειοδυτικές εκδόσεις

http://voreiodytikes.blogspot.com/

CC BY NC SA

ISBN: 978-960-99666-5-8